

- ⊕ **Tradicions:** La llegenda de Sant Jordi a Banyeres de Mariola
- ⊕ **Cultura popular:** L'Escaldàrium de Caldes de Montbui
- ⊕ **Fotografia:** 'Memorial retirada' a la Maternitat Suïssa d'Elna

Carme Ruscalleda

Els secrets de
la dona que
ha arribat a
l'Olimp de la
gastronomia

ENTREVISTA MERITXELL LLUÍS PARELLA DE JOSEP RULL

‘A les primeres trucades, en Josep em demanava si la gent es recordava d’ells’

EDITORIAL VICENT PARTAL L'excentricitat espanyola

VICENT
PARTAL

director@vilaweb.cat

L'EXCENTRICITAT ESPANYOLA

Com ha quedat demostrat aquests dies, el problema principal d'Espanya és la seua excentricitat. Els països democràtics tenen unes regles, uns comportaments, unes pràctiques que Espanya simplement no comparteix i que, per aquest motiu, no resisteixen el contrast amb un altre estat europeu –no sé si hauria de dir europeu occidental.

El perquè és claríssim. La democràcia espanyola és una evolució de la dictadura i, per això mateix, no solament no va posar fi als pitjors vicis de la dictadura sinó que els va trasplantar a una situació de teòrica democràcia, aprofundint encara més en l'excentricitat del país i les seues institucions.

—

La sentència alemanya sobre Puigdemont és paradigmàtica i farà història. No és tan sols que Espanya tinga un codi penal incompatible amb una democràcia plena, que inclou delictes polítics. Sobretot passa que Espanya, en les qüestions relacionades amb el poder, no respecta la norma més elemental de la

democràcia, que és la separació de poders. Per això els judicis polítics no queden sota la responsabilitat del tribunal natural sinó que van a parar sempre a dos tribunals absolutament excepcionals. L'un, l'Audiència Nacional espanyola, excepcional del tot en qualsevol democràcia i hereva directa del TOP franquista. L'altre, el Tribunal Suprem, excepcional pels casos que hi van a parar però sobretot per la manera com se'n tria la composició.

—

El Tribunal Suprem, no crec que calga explicar-ho, és una institució política, controlada directament pels partits, un cas democràticament aberrant. Els jutges que hi arriben

Els jutges que arriben al Suprem ho fan en funció dels seus mèrits polítics i no pas dels tècnics, i per això, perquè són el braç armat del govern, es reserven per a ells les qüestions políticament sensibles, aquelles que qüestionen el règim

ho fan en funció dels seus mèrits polítics i no pas dels tècnics, i per això, perquè són el braç armat del govern, es reserven per a ells les qüestions políticament sensibles, aquelles que qüestionen el règim. Si causes com la dels dirigents independentistes anassen a parar a un tribunal natural, de Barcelona o fins i tot al Tribunal Superior de Justícia català, els podria estudiar un jutge qualsevol poc sotmès per definició a pressions externes –com ara el jutge Castro, per posar un exemple que tot reconeixem. Però traient el cas de la circumscripció natural i enviant-la per força als tribunals polítics de Madrid s'aconsegueix l'efecte contrari: els fets no tenen gens d'importància, perquè tot és política. Per què a Alemanya el tribunal competent és el Suprem de Slesvig-Holstein? Perquè és on van detenir Puigdemont. A ningú no se li ocorrera cap altra possibilitat. Tan fàcil d'explicar i tan incompreensible que és per al règim espanyol.

La constatació que la classe política, sobretot el govern, controla els tribunals excèntrics i pot decidir en tot moment i a conveniència de les necessitats polítiques que fan o que deixen de fer és en la base de tot plegat. Davant un problema polític, el govern d'un estat democràtic reacciona procurant una solució

política i dialogada. Però quin incentiu té per a dialogar un estat que pot alterar la voluntat popular mitjançant un jutge? Dialogar implica cedir, i per quina raó has de cedir si saps que pots decidir qui és diputat i qui no, qui és president i qui no, quin sentit té el vot? Per què hauries de dialogar si pots aixafar, a més, amb aparença de legalitat?

— És per això que la temptació autoritària és així de gran a Espanya. L'estat maquillat de la dictadura no té al·licients per a practicar la democràcia i, en canvi, en té molts per a continuar les pitjors pràctiques del franquisme. Per això la llei és més important que la voluntat popular. Per això els partits són màquines controlades sense democràcia interna. Per això la corona pot robar a mans plenes i amb plena impunitat. Per això els jutges no estan obligats a pensar en termes de la llei sinó en termes polítics. Per això hi ha qüestions que la ciutadania no té dret de presentar ni com a debat.

— I per això, també, quan reben una bufetada tan forta com la que han rebut aquesta setmana des d'Alemanya, els polítics espanyols reaccionen com ho va fer el franquisme quan deien allò de 'si ellos tienen ONU, los españoles tenemos dos'. Elemental, amics, elemental. ■

DAVANT DEL 'GUERNICA'

MERCÈ IBARZ

'El "Guernica" físic, el que vas fer tu, el que s'està al museu que porta el nom d'una reina, ara potser sí que és decoratiu'. CASA REIAL ESPANYOLA

Les coses que ha vist el quadre de Picasso, també en la versió en tapís quan es va declarar davant seu la guerra de l'Irac

Em fascinen les coses que ha vist el *Guernica*, el gran mural picassà, des que va ser pintat el 1937 i exposat a l'Exposició Internacional de París aquell any. Segurament ja n'he parlat en altres articles aquí, no ho puc evitar cada vegada que el veig en alguna foto que, sempre, és notícia. El quadre és un reclam per ell mateix i per això sempre es fa present de mala manera als ulls, també en una foto de premsa. Com ara en aquesta de fa una setmana, quan Barack Obama el va veure acompanyat pel monarca espanyol. Com si fos la primera vegada que el veiés, la casa reial espanyola va esbombar una fotografia en què el rei li assenyala aspectes del quadre: com si Obama no el conegués, diguem-ne.

Quan resulta que el quadre es va estar als Estats Units més anys dels que fa que és a Madrid. Hi va arribar el 1939 i després de voltar pel país en exposicions va quedar dipositat al Museu d'Art Modern de Nova York del 1957 al 1981 que va viatjar a la capital espanyola en una operació que se'n va dir el 'retorn' del quadre que en realitat no era tal, ja que el *Guernica* no havia estat mai a Espanya. En els vint anys passats entre el 1937 i l'aixopluc al museu novaaiorquès, el quadre, de grans dimensions, va recórrer primer diverses capitals europees durant el que quedava de la guerra civil per continuar donant suport a la Segona República, després pels Estats Units i, als

La foto que dissabte passat va posar en circulació la casa reial espanyola no ha provocat gaires reaccions

Obama, un president nord-americà de llums i ombres en les guerres del seu país, escolta, potser incòmode, segons permeten pensar els dits tensos de la seva mà esquerra...

anys cinquanta, de nou per Europa. En temps de guerra, de postguerra i de guerra freda, ha estat sempre un emblema de les potències visuals de l'art. Una de les frases sovint citades de Picasso és aquella que diu: 'La pintura no ha estat feta per decorar els pisos. És un instrument de guerra ofensiva i defensiva contra l'enemic.'

Doncs mira, mestre, mentre que el teu quadre republicà continua servint per a parlar dels morts al Mediterrani i de tantes coses més, que sembla que hagi estat l'avi del Banksy (i de fet ho ets), el *Guernica* físic, el que vas fer tu, el que s'està al museu que porta el nom d'una reina, ara potser sí que és decoratiu.

Des que està al Reina Sofía, el quadre ha perdut intensitat, penso de vegades. La foto que dissabte passat va posar en circulació la casa reial espanyola no ha provocat gaires reaccions. Brometes a les xarxes i prou. Hi veiem un monarca que fa poc que ha signat el ducat a la néta de Franco, una de les últimes disposicions del govern Rajoy abans de plegar. Un mandatari que amb la mà assenyala al seu interlocutor aspectes del quadre encarregat i pagat per la Segona República espanyola. La composició de la foto fa pensar, per la placidesa, que no li explica pas com va ser bombardejada Gernika sinó aspectes que Picasso en diria 'decoratius'. Per la seva banda, Obama, un president nord-americà de llums i ombres en les guerres del seu país durant el seu mandat, escolta, potser incòmode, segons permeten pensar els dits tensos de la seva mà esquerra...

Tal vegada Obama recorda un dels moments més tensos que el *Guernica* va protagonitzar a l'ONU, el 5 de febrer de 2003, data clau de la història del present, quan el secretari d'estat Colin Powell va anunciar a la premsa el començament de la guerra de l'Irac. Darrere seu tenia la reproducció, en tapís, del quadre. Era un tapís que Nelson Rockefeller havia encarregat i que el mateix artista va supervisar, el 1955. Quan el quadre original va deixar el MoMA, Rockefeller el va cedir a les Nacions Unides i des de llavors era a l'entrada de les sales del Consell de Seguretat. Allà es va fer l'anunci a la premsa de l'inici de la guerra de l'Irac. Colin Powell brandava a la mà un flascó de vidre suposadament ple del que va anomenar 'armament químic', ho recordeu...? Per la televisió, la imatge va resultar brutal. S'anunciava una guerra que després dels atemptats de l'11-M novaiorquès es preveia difícil i dura, i es feia amb el *Guernica* darrere... No podia ser. El quadre es va tapar amb una cortina. El quadre no ho permetia, no feia creïble el que deia Powell.

El tapís de l'ONU va continuar tapat amb una cortina blava, el color corporatiu de la casa. L'organització no va saber què fer-ne fins que el 2012 va traslladar aquest *Guernica* al Museu d'Art de San Antonio, Texas. Potser pensava en això, Obama mentre el monarca espanyol li donava... quines explicacions? 📺

'NO PARAREM FINS A ACONSEGUIR LA REPÚBLICA DE TOTES'

CARTA DE MARIA JOSÉ LECHA A JOAQUIM FORN

Carta de Maria José Lecha a Joaquim Forn, que és a la presó d'ençà del 2 de novembre · 'Cartes per la llibertat' és un espai de VilaWeb per a expressar la solidaritat amb els presos polítics i exiliats i, al mateix temps, per a fer conèixer qui són

M'han ofert la possibilitat d'escriure't una carta oberta. M'hi he posat moltes vegades i se m'ha fet difícil. És una sensació estranya, saber que la podrà llegir tothom però tu potser no.

És la certesa que poca cosa podré afegir als milers de cartes que has rebut. Però bé, m'hi poso, parlaré amb tu, encara que no sigui una conversa, parlaré amb tu, encara que no puguem riure com fa quinze dies a Estremera.

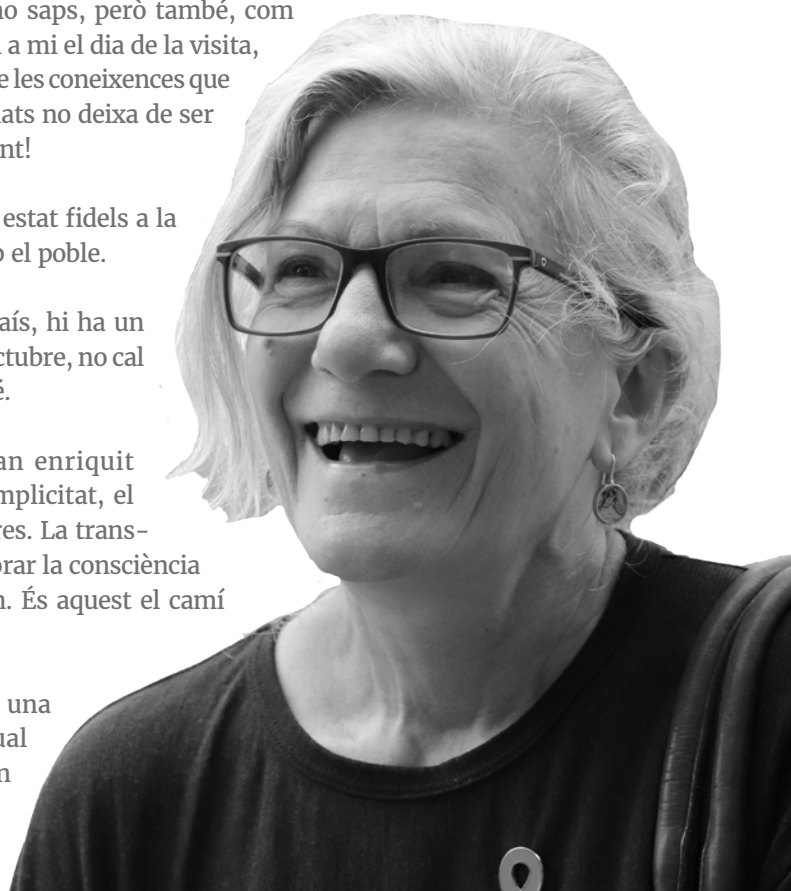
Per carta no tinc sentit de l'humor, preval el dolor, la ràbia i la impotència. Ara alguns heu pogut tornar a Catalunya, sé que per a les vostres famílies i per vosaltres és millor, totes volem que sigueu a prop, ja ho saps, però també, com ens vas dir als teus companys i a mi el dia de la visita, hauràs hagut d'acomiar-te de les coneixences que has fet, i algun d'aquests comiats no deixa de ser un dol. I és que us demanen tant!

Tot, per ser dels pocs que heu estat fidels a la responsabilitat que teníeu amb el poble.

Al meu barri, com arreu del país, hi ha un abans i un després del dia 1 d'octubre, no cal que t'ho digui, ho saps molt bé.

Vull que sàpigues com s'han enriquit les relacions personals, la complicitat, el respecte i la cura entre nosaltres. La transversalitat dels grups ha fet aflorar la consciència que les diversitats enriqueixen. És aquest el camí del nostre país.

A vegades ho visualitzo com una onada que va creixent, de la qual no som conscients perquè en

La transversalitat dels grups
ha fet aflorar la consciència
que les diversitats enriqueixen.
És aquest el camí del nostre país

Que el vostre empresonament
no sigui estèril, que la repressió, l'exili,
no siguin en va

formem part, perquè som part de la història, però que inexplicablement es va engrandint. En aquesta onada, hi som totes i quan arribi a l'extensa platja el futur esdevindrà el present.

Bé, al dia a dia, a les concentracions, petites, de barri, o grans, com la de dissabte vinent, cridem 'no esteu sols, no esteu soles' amb el pensament en vosaltres, en tu, l'Anna, la Marta, els Jordis, la Clara, en Raül, la Tamara, l'Adri... No és un crit qualsevol, us portem a dins i us volem a casa, però no vull dir només que no pararem fins que sigueu lliures. Que el vostre empresonament no sigui estèril, que la repressió, l'exili, no siguin en va, i és per això que cridarem: No pararem fins a aconseguir la República de totes!

Una abraçada immensa,

María José Lecha

'UNA CARTA DIFÍCIL'

CARTA DE MONTSERRAT TURA A RAÏL ROMEVA

Carta de Montserrat Tura a Raül Romeva, que és a la presó d'ençà el 23 de març
• 'Cartes per la llibertat' és un espai de VilaWeb per a expressar la solidaritat
amb els presos polítics i exiliats i, ahora, per a fer conèixer qui són

Honorable amic Raül Romeva:

He començat a escriure't moltes vegades. M'agrada escriure. Escric foteses als amics quan una estona lliure m'agafa a prop d'un ordinador. I no he sabut mai com continuar les cartes que t'he començat perquè no fos només un gest, un gest buit.

La vida continua atrafegada fora de la presó, però tot i que no hem compartit temps ni conversa, em permetràs que et faci receptor de pensaments personals. He reflexionat molt, aquests dies. He reflexionat sobre la incommensurable grandesa de la llibertat i el meu contacte no planificat amb els espais de privació de llibertat.

Un dels meus records d'infantesa a l'era de la casa de pagès on vaig créixer era la trobada de tres ties àvies i la meva mare en un ritual que es va repetir moltes vegades, ara sé que massa vegades. Totes quatre portaven menjar i la mare el col·locava com un trencaclosques impossible i l'embolicava amb un tros de roba vella que havia rentat a consciència. Recordo les puntades regulars, de cadència perfecta, especialment treballades en els punts on aquell paquet de forma irregular concentrava els angles. Després, quan el paquet ja estava curiosament segellat amb fil, decidien a qui tocava aquella setmana de portar-lo a la Model.

Recordo les reixes manuals d'aquells temps, on encara hauria d'anar amb els meus mestres de l'Hospital Clínic per raó de malalties que quasi hem oblidat.

Anys després, amb la Generalitat recuperada i les transferències penitenciàries efectuades, a la meva comarca, prop d'on visc, hi ha dues presons, i al meu municipi, un centre obert vinculat a una d'aquestes

presons. Vam haver d'explicar molt per què calien, per què les societats priven de llibertat les persones. Potser aquesta era la raó per la qual visitava totes les famílies de Mollet que tenien alguna persona presa quan vaig ser-ne alcaldessa. Potser per això algunes famílies de persones preses encara vénen a tocar la porta de casa.

Potser, només potser, per tot això mai quan he projectat garjoles no ho he fet fredament. Sempre he pensat que les persones que les ocuparien serien familiars d'algú, les reixes els allunyarien dels qui estimen. Al despatx de la Conselleria d'Interior, vaig rebre moltes famílies que els semblava impossible viure el malson de tenir un fill o una filla a les garjoles de les comissaries que anàvem construint. No és amb un tracte de favor com es fa justícia, és amb un tracte amb cura a tothom com garantim no demanar un tracte especial als coneguts.

No era la meva intenció. No ho hauria triat, però no podia defugir la responsabilitat de millorar aquest món ple de reixes, que molts voldrien que fos d'un altre món, però és d'aquest. En les altes piles d'expedients judicials recordo com m'impactaven les lletres escrites amb retolador 'Causa con preso'.

He dormit a les presons, les he projectat, construït i governat. No em són alienes i no us hi vull. No ho dic des d'una posició sentimental i melodramàtica. Ho dic des de qui sap que la privació de llibertat no és una decisió benèvola. No pot ser una decisió capriciosa.

La sensació que arrossego des de fa mesos és que no vaig insistir prou a parlar amb vosaltres, amb els qui teniu la responsabilitat de dirigir-nos i l'oportunitat de triar el camí. D'altres us miràvem des d'una certa distància amb preocupació creixent. Vaig parlar amb alguns dels qui ara són companys d'aquesta presó preventiva impietosa. Els demanava que aprenguéssim de la història, que llegíssim el primer discurs del MHP Companys quan va retornar del penal del Puerto de Santa Maria i va dirigir-se al parlament el mes de febrer de 1936. La meva coneixença amb alguns ve de lluny (Jordi Sànchez, Josep Rull, Jordi Turull, Dolores Bassa), amb d'altres, de fa molt poc (Oriol Junqueras Carme Forcadell), i amb d'altres de vosaltres no recordo haver-hi parlat però no importa gens (tu mateix, Joaquim Forn, Jordi Cuixart). Amb tots voldria iniciar, reiniciar, repetir converses en què ara em sembla no haver

La privació de llibertat no és una decisió benèvola. No pot ser una decisió capriciosa

He dormit a les presons, les he projectat, construït i governat. No em són alienes i no us hi vull

insistit prou, no haver-vos convençut de la meva mirada de les coses. Et demano que els saludis a tots cordialment, solidàriament, de part meua.

Us penso de lluny. Volgudament de lluny perquè aquests anys m'he distanciat d'una política institucional que massa vegades ha adoptat la funció de protesta que pertany al carrer i unes entitats de carrer que massa vegades han volgut fer de govern i parlament.

I tot i les discrepàncies, tot i que voldria tornar a viure i reescriure les hores greus de la tardor, us vull lliures, fora de les presons.

Aquell maleït pont de Tot Sants, el dia dels difunts, escrivia: 'Creguin-me, sé què és la violència. Conec les conseqüències de les llambordes usades com a projectils, sé què és l'ús de les armes de foc, la pirotècnia com a projectil per a produir ferides a la policia, la terrible conseqüència del metall esmolat. Jo mateixa he parlat de la meua preocupació per mantenir la pau social i alhora, amb tota la fermesa de la qual sóc capaç, afirmo que el civisme i el pacifisme ha estat la cosa més emocionant del que hem viscut aquests anys.'

Però també recordo, condicionada per la pesant responsabilitat de mantenir quasi deu mil persones a les presons catalanes, que un dia vaig comentar a la Carme Forcadell que per ser conseqüent amb les frases pronunciades des de dalt d'un escenari gironí, calia obrir les portes de les presons, ja que els presos ho són en virtut de decisions de tribunals i en aplicació de llei espanyoles.

Quan faig aquesta consideració, els amics em diuen: no comparis, ells són innocents! Llavors els explico que allò que més recordo de les presons són els extraordinaris professionals que hi treballen; després, l'olor, les presons fan una olor molt especial; i la tercera cosa, els clams d'innocència que hi he sentit quan les visitava.

Ja ho veus, no et puc escriure una carta de cortesia, només de cortesia. La meua biografia em condiciona. Em dona un bagatge diferent d'altres persones que han escrit des d'aquest espai al qual em conviden.

Per això, les cartes fins ara han quedat inconcluses. Per això, necessito que sortiu i que iniciem i reiniciem les converses de qüestions tan importants.

La diferència tampoc pot ser que sigueu càrrecs electes, perquè per delictes econòmics i urbanístics, d'altres han travessat les portes que ara es tanquen mecànicament i que són el quart element que no oblidó; la fressa de les reixes quan es tanquen.

Aquest hivern
les mimoses han
florit més que
mai i la primavera
ha omplert els
marges dels
camins i carreteres
d'argelagues i
ginesta

La llibertat
s'aprèn a estimar
desesperadament
quan és absent. Així
vaig aprendre a
estimar-la de ben
jove

La diferència l'escrivia el dia de Tots Sants: us acusen d'un delictes inflat, a la meua manera d'entendre inexistent. Una rebel·lió que no va existir. No puc dir que sou innocents, ho ha de dir un tribunal, sí que sé que no us vàreu 'alçar violentament. Sé que el magistrat que instrueix la causa s'atorga un paper de poder inqüestionable de l'estat i jo vull qüestionar-li la seva versió, li discuteixo la premissa, li discuteixo les afirmacions i tota la instrucció.

Vull que la fiscalia rectifiqui la tipologia delictiva quan en faci la classificació provisional, vull que deroguï la presó incondicional i que pugueu preparar la vostra defensa amb els vostres advocats a casa, envoltats de les vostres famílies. Vull una defensa cohesionada que desmunti l'acusació del delictes més polític del codi penal.

Aquest hivern les mimoses han florit més que mai i la primavera ha omplert els marges dels camins i carreteres d'argelagues i ginesta. I jo pensava amb vosaltres. Pensava en tu. Voldria ser testimoni de la vostra defensa. Vull que sigueu lliures per a poder dir-vos que desobeir reiteradament allò que ordenem als nostres conciutadans que compleixin té quelcom de profunda contradicció, però abans vull haver-vos abraçat, abans us vull fora d'aquestes presons que conec perquè les vaig fer construir.

Com pots veure, la llibertat s'aprèn a estimar desesperadament quan és absent. Així vaig aprendre a estimar-la de ben jove. Si comparteixes aquesta afirmació, entendràs que governar espais de privació de llibertat no et fa ser defensora de la foscor, ans el contrari, esdevenis la més gran defensora dels raigs de sol, del vent a la cara, dels espais oberts, dels horitzons llunyans, de la llibertat com l'autèntica pàtria dels humans.

Mentre tu continues amb l'anar i venir pels patis sempre curts de la presó, el nostre cor resta encongint i la tristesa amara les converses amb els qui ens aturen a l'altre costat de les altes i tecnificades muralles de la presó. És tristesa i pena el que sento quan parlem de vosaltres a les places i els carrers. Moltes de les persones amb qui he parlat avui a la feina i al mercat em deien que els dies acumulats els pesen, que els costa fer plans alegres aquest estiu. I jo que sempre m'he preferit rebel a resignada, no vull que sentin pena pels líders polítics. Vull acords o desacords, vull confluència o divergència, vull aferissades discrepàncies i paradoxals coincidències; vull projectes de futur, ambicions de demà, vehemència i calma, tenacitat i intel·ligència.

Vull abraçar-te. Una abraçada carnal, no virtual.

Montserrat Tura
Mollet del Vallès, 12 de juliol de 2018

PUIGDEMONT, TORRA I SÁNCHEZ IMPULSEN UN NOU MOVIMENT POLÍTIC TRANSVERSAL

PERE MARTÍ

La setmana que ve es presentarà un nou moviment polític transversal, hereu de Junts per Catalunya. ACN

El moviment, que s'inspira en l'SNP escocès, estarà operatiu a la tardor i serà hereu de l'esperit de Junts per Catalunya * El govern espanyol aprova el 75% de descompte per a residents a les Balears *** L'ex-ministre De la Serna acusa Puig de mentir sobre els corredors ferroviaris**

TEMA DEL DIA

Transformació. L'espai polític independentista està en plena transformació després dels fets de la passada tardor. La setmana que ve es presentarà un nou moviment polític transversal, hereu de Junts per Catalunya, encapçalat per Carles Puigdemont, Jordi Sánchez i Quim Torra, amb l'objectiu de començar a ser

operatiu a la tardor. Els detalls del nou moviment s'acabaran d'ultimar demà en una reunió a Barcelona a la qual estan convocats els 135 membres que van formar la llista de Junts per Catalunya. De la reunió en sortirà, si no hi ha sorpreses d'última hora, un manifest cridant a la unitat de l'independentisme que es presentarà dilluns a l'Ateneu Barcelonès. El nou moviment no es dirà Junts per Catalunya perquè el PDECat s'ha apropiat del nom –del qual ja era propietari– registrant-lo com a partit polític, abans d'ahir al Ministeri de l'Interior espanyol. Hi ha altres noms possibles, ja registrats, com ara Junts per la República o Moviment 1 d'Octubre, però fonts dels promotors del moviment expliquen que la qüestió important no és el nom sinó recuperar la idea original de Junts per Catalunya, la transversalitat ideològica i l'aposta decidida per la constitució de

la República. El model en què s'inspiren els promotors és el de l'Scotic National Party, que agrupa tot l'independentisme majoritari escocès sota una sola sigla i és hegemònic al parlament.

Els assistents a la reunió de demà han estat convocats per escrit pels dos presidents, Puigdemont i Torra, i el diputat Jordi Sánchez, actualment empresonat i cervell del nou moviment, juntament amb l'actual consellera de Presidència, Elsa Artadi. També hi donen suport Josep Rull i Jordi Turull, tancats als Lledoners, i Ferran Mascarell. Més enllà de les persones, la transversalitat es tradueix a voler incloure el PDECat i sectors d'ERC i de Demòcrates, però fonts dels promotors preveuen que això serà complicat, per diferents motius.

En el cas del PDECat, perquè la disputa pel nom de Junts per Catalunya, amb el

El model en què s'inspiren els promotors és el de l'Scotic National Party, que agrupa tot l'independentisme majoritari escocès sota una sola sigla

ERC descarta qualsevol proposta unitària i considera que aquest moviment no és sinó la refundació de l'espai convergent

registre d'aquesta setmana, ha acabat de tensar una relació que no ha estat mai plàcida, tot i que hi ha hagut cohabitació. Aquesta setmana, Artur Mas i Marta Pascal s'han reunit a la presó dels Lledoners per negociar amb Jordi Sánchez si es vinculaven o no al nou moviment i com. La decisió no està presa i segurament no es tancarà fins al congrés que el partit farà la setmana que ve.

En el cas d'ERC, encara és més difícil que hi participi, perquè l'actual direcció republicana descarta qualsevol proposta unitària i considera que aquest moviment no és sinó la refundació de l'espai convergent. Amb tot, els promotors del nou moviment expliquen que hi ha sectors d'Esquerra interessats, com ja va passar a les eleccions del 21 de desembre, en què el cap de llista per Tarragona de Junts per Catalunya, Eusebi Campdepadrós, havia estat militant d'ERC. I pel que fa als Demòcrates, que van anar a les eleccions amb Esquerra, estan en plena crisi de relació amb els republicans, per discrepàncies sobre l'estratègia que ha adoptat el partit de Junqueras després de la con-

ferència nacional del 30 de juny. Fruit d'aquesta crisi, els Demòcrates d'Antoni Castellà s'han quedat fora del govern.

Els promotors del nou moviment treuen importància al fet que el PDECat hagi registrat el nom de Junts per Catalunya com a partit aquesta mateixa setmana per provar de frenar-los. Asseguren que això no els aturarà perquè 'per molt que tinguin el nom de la cosa, si no tenen la recepta, no els servirà de res'. A la reunió d'aquest dissabte, segurament alguns dels diputats que també són del PDECat i més afins a Pascal, com Lluís Font o Marc Solsona, qüestionaran l'oportunitat de crear aquest nou moviment, però els partidaris de tirar endavant són majoria.

MÉS QÜESTIONS

El govern espanyol aprova el 75% de descompte per a residents a les Illes. El govern espanyol ha autoritzat amb un acord del consell de ministres la subvenció del 75% per a residents de les Illes, les Canàries, Ceuta i Melilla en el preu de la tarifa per a trajectes aeris i marítims a la península. El ministre de Foment, José Luis Ábalos, ha assenyalat que el descompte entrarà en vigor dilluns que ve, 16 de juliol, i ha reconegut que aquesta qüestió havia suscitat 'cert debat' en aquests territoris. El descompte s'aplicarà als bitllets que s'emetin a partir de dilluns a les nou del matí, hora peninsular. 'Primer dia hàbil després de la publicació al BOE, prevista per a demà, dissabte', ha subratllat Ábalos.

Puig evita de pronunciar-se sobre l'acord de les Corts de no incloure el català com a requisit. El president de la Generalitat, Ximo Puig, ha evitat de donar l'opinió sobre l'acord de dimecres de la mesa de les Corts de no incloure el català com a requisit per als futurs funcionaris del parlament. 'Més enllà de quina siga la plasmació d'aquest acord, és evident que tots els funcionaris han de poder servir amb garanties els ciutadans expressant-se en la seua llengua', ha indicat el cap del Consell, després de la presentació del projecte 'ExpoForum

2019' a l'Ateneu Mercantil de València. El president de la Generalitat defensa que 'no és un problema' tenir dues llengües cooficials al País Valencià sinó 'tota una sort'. En aquesta línia, ha insistit que 'la cosa important no són els treballadors públics sinó el fet que els ciutadans tenen dret a usar la llengua que vulguen'.

L'ex-ministre espanyol De la Serna acusa Puig de mentir sobre els corredors ferroviaris. L'ex-ministre de Foment espanyol, Íñigo de la Serna, ha acusat el president Ximo Puig i el president del Port de València, Aurelio Martínez, de mentir quan diuen que el govern del PP no va sol·licitar davant la Unió Europea la inclusió de la línia Sagunt-Terol-Saragossa i la connexió ferroviària amb Madrid per Albacete com a prioritàries en les xarxes transeuropees. 'Van mentir sabent perfectament que sí que ho havíem sol·licitat', ha defensat l'ex-ministre durant una visita a Alacant i València, on ha acudit a defensar la candidatura de l'ex-vice-presidenta del govern espanyol, Soraya Sáenz de Santamaría, a la presidència del PP. De la Serna ha explicat que la Unió Europea va reconèixer la sol·licitud feta per l'anterior govern, i ha afegit: 'S'han aportat les dates dels documents que avalen que reclamem amb insistència la inclusió d'aquest corredor.' Amb tot, ha dit que la Comissió Europea va considerar en una primera instància que hi havia algunes línies, entre les quals la de Sagunt-Terol-Saragossa, que no havien de ser incloses, en un procés que no està tancat, segons la versió de l'ex-ministre.

LA XIFRA

2.820 ajuts econòmics va donar el govern d'Andorra durant l'any 2017, la majoria per a cobrir necessitats bàsiques. L'import mitjà és de 3.539 euros per llar.

TAL DIA COM AVUI

El 13 de juliol de 2006 es mor Enriqueta Gallinat, participant activa en el 'plebiscit femení' que va recollir 500.000 signatures en favor del sufragi femení i l'Estatut de Catalunya i membre activa de Les Dones del 36.

CARME RUSCALLEDA

Els secrets de la dona que ha arribat a l'Olimp de la gastronomia

Llarga entrevista a la xef del restaurant Sant Pau, a Sant Pol de Mar · Hi fem balanç dels trenta anys de cuina i reconeixement mundial · Ha anunciat fa poc que el restaurant tancarà la porta el 27 d'octubre

ELISABETH MAGRE

MONTSERRAT SERRA

Ara fa una setmana, ens llevàvem amb una notícia inesperada: la xef Carme Ruscalleda anunciava que tancava el seu restaurant, el Sant Pau, de Sant Pol de Mar (el Maresme), amb tres estrelles Michelin. Coincidint amb la celebració dels trenta anys de l'establiment, Ruscalleda, junta-

ment amb el seu marit Toni Balam, el 27 d'octubre faran l'últim àpat del Sant Pau. La cuinera ha deixat ben clar que això no vol dir que es jubili, sinó que treballarà sense el pes empresarial del restaurant. Anirà més lleugera i guanyarà temps i llibertat per a ella i per a poder acceptar infinitat d'invitacions que rep de tot

arreu i que ara ha de declinar 'perquè treballa'.

Carme Ruscalleda ha fet una cuina marcada pel producte local del Maresme. Aquesta ha estat una de les icones de l'alta cuina nascuda a Catalunya, que en aquestes tres dècades ha aconseguit brillar a dalt de tot de la gastronomia

Les dones hem d'organitzar el món afectiu com ho fan els homes

La dona s'ha d'empipar si la volen discriminar i considerar que el seu treball és inferior. No

mundial, prenent el relleu a la cuina francesa. Al costat de Ferran Adrià al Bulli, Joan Roca al Celler de Can Roca, Santi Santamaria al Racó de can Faves, Carme Ruscalleda al Sant Pau ha regnat a l'Olimp de la gastronomia mundial. Però d'on i en quines condicions neix la seva cuina? Quins són els elements que l'han marcada? En aquesta llarga entrevista analitzem els orígens de Carme Ruscalleda i també les tres dècades d'estrelles. I acabem amb un *petit four* de ratafia. No us el deixeu escapar.

A les onze del matí, el Sant Pau ja fa estona que bull d'activitat. L'equip, format per trenta-tres persones, va amunt i avall: passen proveïdors, a la sala plenguin i planxen estovalles i towallons, les olles fan xup-xup a la cuina i la mànega neteja el jardí. Tot ben net. A aquesta hora, Carme Ruscalleda ja ha respost tots els correus pendents i ha despatxat amb la direcció del restaurant Sant Pau de Tòquio, el restaurant Moments de Barcelona i la gent del Restaurant Odyssey de Joël Robuchon, de l'Hotel Metropole de Montecarlo, a Mònegue, on aquest juliol i agost oferirà un menú degustació de la cuina del Sant Pau.

Seiem al jardí, acabat de refrescar. Ens disposem a fer balanç d'aquestes tres dècades de cuina des del cor de Sant Pol de Mar, de cara a mar, una Mediterrània que la preocupa. Però l'entrevista s'enfila d'entrada cap a un tema que es troba a debat: el poc pes que les dones tenen en l'alta cuina mundial. Ja de bon començament, Carme Ruscalleda és expeditiva:

—Les dones hem d'organitzar el món afectiu com ho fan els homes. Jo m'he perdut moltes coses dels meus fills, moltes, però no han estat pas desatesos. Vaig jugar la carta del 'm'ho perdre perquè, és clar, tiro endavant un projecte que demana de dedicar-hi moltes hores'.

—Què voleu dir amb això d'organitzar el món afectiu com ho fan els homes?

—Jo rebo moltes visites i entrevistes de joves, més noies que nois, que em vénen a demanar consell. Noies que volen crear

la seva casa; noies que volen entrar en equips com el nostre que requereixen molta complicitat (aquí no puc tenir ningú que vingui a treballar per hores, jo necessito gent que sumi, que critiqui el que jo proposo, que sàpiga corregir-ho). Per tant, aquestes noies em demanen: 'Com me'n sortiré si vull crear una família?' I jo sempre els dic: tu, primer de tot, t'has de veure valenta. Has de creure en tu. La primera que ha de creure en tu ets tu. I després, com que aquesta professió t'atrapa la vida tantes hores, fixa't en els homes com organitzen la rereguarda familiar, pren model de com actuen ells. Ells ho tenen clar. Tot ordenat, organitzat i no tenen cap càrrec de consciència. I la societat no els assenyala. Potser a tu t'assenyalaran, però si tens la consciència que ho has fet bé, endavant.

—I d'on l'heu tret, la força per a veure-us valenta?

—Jo vinc d'un món agrícola, on la dona sempre ha estat molt respectada. El món agrícola ha respectat molt la dona, perquè la dona ha ajudat a sembrar, ha ajudat a collir, ha ajudat a vendre, ha tingut cura del bestiar, ha tingut cura de la mainada, dels vells, ha posat sempre un plat a taula... La dona era pal de paller en el món agrícola. Per tant, la dona tenia vot i veu i era escoltada. No era un matriarcat (diuen que el País Basc és un matriarcat molt tancat, on mana molt la dona), la dona tenia vot i veu en aquella organització familiar. Per això, quan de petita em deien: 'Les nenes no hi juguen, a això.' Jo els deia: 'I per què no hi poden jugar?' Em molestava. Jo vaig jugar molt a indis i americans amb el meu germà i vaig gaudir-ne molt, no vaig jugar a nines. Potser és que no tenia aquest sentiment tan maternal. Per tant, sempre m'ha acompanyat el sentiment que no sóc ciutadana de segona fila, que jo puc fer les mateixes coses que un home, si competeixo amb les mateixes eines. Que cap dona no es pensi que per remenar el cul li faran descompte. Per això la dona s'ha d'empipar si la volen discriminar i considerar que el seu treball és inferior. No.

Si les dones ens hem de guanyar el respecte de la societat, ens hem de treure aquestes ulleres entelades amb la feina

ELISABETH MAGRE

—Us donaré unes dades que reflecteixen la feina que encara cal fer en el món de la gastronomia respecte de la dona, malgrat ser una mateixa i tenir gran determinació.

—Sí i tant. I després te'n diré una de més greu de fa trenta anys.

—Vós primer.

—Fa trenta anys, quan vaig obrir el Sant Pau i vaig començar a bellugar-me per aquest món, encara hi havia establiments de restauració que no contractaven dones. No permetien l'entrada de dones a la cuina. Els cuiners es pensaven que esverarien el galliner. Però després, com que les escoles s'han anat omplint de noies que lliurement han escollit aquesta professió, que han fet estades a fora, a l'estranger, que han presentat currículums, la pressió els ha obligat a obrir la porta. I encantats! Perquè la dona penso que hi posa equilibri. Per tant, ja hem superat el llinard de 'no contractem dones'.

—Però segons un estudi del Fòrum Parabere, el 80% de dones cuinen a casa seva i el 52% s'han format en escoles

de cuina. Tanmateix, una vegada dins el restaurant, només un 5% ocupen els càrrecs de xef i sots-xef, només el 18% són propietàries d'un restaurant i hi ha un 28% de diferència salarial entre un home i una dona en el sector, de mitjana.

—No és el meu cas. Ara mateix, el cap de cuina al Sant Pau és una dona. Quan vaig obrir, fa quinze anys, el restaurant a Tòquio, vaig posar al capdavant una dona i a la cuina també una dona. I em van dir: 'Però què fas si aquesta societat és molt masculista.' Jo no ho sabia ni ho hauria pas canviat si algú m'hagués avisat abans. Si les dones ens hem de guanyar el respecte de la societat, ens hem de treure aquestes ulleres entelades amb la feina. És així. Sempre he tingut dones al meu costat i en l'equip del Sant Pau de Sant Pol tinc dones que tenen un sou superior al dels homes. Mai no he vinculat el sou amb el sexe, però sí amb la vàlua, amb el sacrifici. Això sí. Penso que hem de defensar principalment el talent.

—Tanmateix, sou l'excepció que confirma la regla.

—Potser és perquè acabem de començar.

—Us donaré unes quantes dades més (i prou de dades). Teniu set estrelles Michelin: tres pel Sant Pau de Sant Pol, dos pel restaurant Moments de l'hotel Mandarin Oriental, i dos pel restaurant Sant Pau de Tòquio. Però, en relació amb els restaurants del món amb estrelles Michelin: hi ha 2.650 xefs que en tenen, dels quals menys del 5% són dones i només cinc en tot un segle han aconseguit la qualificació màxima de tres estrelles (dues a Itàlia, una a Catalunya, una al País Basc i una a França).

—Si hi hagués la mateixa quantitat de dones que d'homes dedicant-s'hi, això seria escandalós. Però dedicant-s'hi hi ha moltes menys dones. Acabem de començar, prenguem consciència d'això. I, una altra cosa: avui dia, que les famílies són tan modernes, que els homes no senten que ajuden la dona fent la bugada, sinó que saben que la bugada forma part de l'organització familiar, trencats aquests tabús, encara és més fàcil que un home rebi tot el suport familiar perquè es projecti que no pas que el rebi una dona. Jo sí que m'he sentit molt abrigada en aquesta projecció, però no és habitual.

—Voleu dir que heu tingut la família donant-vos suport?

—I tant! Els meus pares, el meu home, els meus fills. Hi ha menys dones en la restauració perquè, tot i haver-se format, quan decideixen de constituir una família encara hi ha més dones que no pas homes que acaben sacrificant-se. Això és una decisió femenina. Per tant, estem competint amb xifres desiguals.

—I allò que dèieu abans, que és crucial, no tenir mal de consciència.

—Ah, no! Un home –potser per genètica– no analitza allà on es fica. Ja compta que crearà una família que estarà ben atesa, ja té l'esperit de conquerir. En canvi, una dona ho analitza tot: què he d'atendre, quins riscos correré, què hi hauré de dedicar, què hi perdré... Una dona ho analitza tot i potser no juga. Un home és més agosarat. Jo penso que forma part de la genètica femenina: la dona és cuidadora i formadora. Ara, dones universitàries que han estudiat aquest fet, em diuen que de cap manera, que això ens ho han ensenyat de petites, que és cultural. Jo penso que ens ve del moll de l'os. Però, com dic a les noies: si vols, pots. Ara, la vida demana qualitat, qui fa trapes no se'n surt.

—O no hauria de sortir-se'n.

—Evidentment, jugarà un joc de tramposos i farà carrera amb tramposos. Però, per sort, sempre hi ha una llei natural que fa que les coses que fan pudor acabin destapant-se. I si no mireu el moment social que vivim: quantes coses que fan pudor que s'han destapat.

—Ara al Museu Picasso de Barcelona hi ha l'exposició 'La cuina de Picasso', on trobem que l'artista deia que a la cuina es fixen els records d'infantesa. Com era la cuina de quan éreu petita i com us va marcar?

—Molt precària i molt pura. Tan precària que cada dia per sopar menjàvem mongetes bullides, variades: del ganxet, del carai, del genoll de Cristo, de la floreta... Cada dia mongeta bullida i peix de platja. Hi havia dies que eren aranyes amb suc i

ELISABETH MAGRE

El valor de no llençar res que és bo i no menjar res dolent, m'ha servit molt per a encarar la vida

dies que era morralla fregida i uns altres dies eren llucets més bonics de mida. Per dinar, escudella, potser més d'una vegada a la setmana; un arròs senzill i un de més guarnit si era dia de festa. Galetes variades per postres els dies de festa, que a la canalla ens permetien sucar-les al vi ranci que prenien els grans. Molts berenars de pa amb oli i sal i pa amb vi i sucre. Precari. Sabors puríssims. També tot més cuit. Recordo unes bledes rebuïlides, unes mongetes tendres que havien perdut el verd, uns espinacs que eren com verdet d'una bassa. N'hem après molt, del control de les coccions. En aquest trajecte hem millorat. Recordo venir de l'escola, obrir la porta de casa, sentir nassada de faves i pèsols i pensar: 'Ja ploraré avui, a l'hora de dinar.' Perquè no podia. I me les acabava amb una fava voladora perquè me les mengés. I me les acabava menjant salades, perquè me les empassava amb llàgrimes. En canvi, la cuina de quan era petita m'ha format en la temporalitat, de saber que hi ha un calendari que canvia els colors i les formes; que l'amanida central que presidia sempre la taula va-

riava, segons la temporada. El color de les fruites, aquell color tan especial. La fruita no tan bonica o macada que es convertia en una confitura. El valor de no llençar res que és bo i no menjar res dolent, m'ha servit molt per a encarar la vida. I us he de dir que aquesta mateixa filosofia tan pobra i tan sàvia me l'he trobada a l'altra banda del món, me l'he trobada a Tòquio. És una comunió amb una cultura que no treballa ni el vi ni el blat ni l'oli, que són per a mi els tres puntals, però la comunió de fons és aquesta.

—Permeteu-me que tractem més endavant l'aventura nipona. Tornem a la cuina d'infantesa: pel que expliqueu, no es cuinava gaire bé a casa vostra. Doncs, qui us en va ensenyar, de cuinar?

—Continuo vivint a la casa on vaig néixer, que és davant del Sant Pau. Era una casa rústica, on al vespre arribava el carro i el cavall, i el cavall dormia amb gallines, conills i porcs. A casa es venia el vi de la vinya. A Sant Pol encara anem a la vinya, tot i que no en queda cap cep, però tot eren vinyes abans. Unes vinyes

que es van arrencar per la revolució de la maduixa o quan va arribar la flor, clavell i rosa. Hi ha hagut moments de revolucions agrícoles. En aquest tros de Maresme va ser la maduixa. Jo vinc d'un món pagès. Casa meva era can Puig. La mare de la meva mare es va morir durant el part. Va quedar un pagès jove vidu amb una filla. La seva germana, casada amb un Puig, no tenia fills i es va afillar aquesta nena, la meva mare. L'avi es va casar al cap de vuit o deu anys, però la meva mare es va quedar a casa l'oncle i la tia. Són unes històries estranyes vistes de lluny, però molt naturals. A aquesta tia que hi havia a can Puig, la Maria Serra, li agradava molt cuinar. I tinc records de la Maria Serra de quan era petita, perquè em permetia jugar a la cuina. Es va morir quan jo tenia vuit anys o nou. Jo tenia una olleta de terra on escaldàvem les mongetes i els cigrons, repelàvem per l'escudella o netejàvem les tripetes de les gallines per fer un cabdell i entrar-lo a l'escudella. Hi participava. Quan la tia es va morir, la mare es va posar al davant de la cuina. Però la mare sempre ha cuinat

Continuo vivint a la casa on vaig néixer, que és davant del Sant Pau

Un artista no és res més que una persona que vol fer les coses a la seva manera per explicar-les

ELISABETH MAGRE

perquè toca, no n'ha gaudit mai. Ràpidament vam començar a pactar, perquè jo sí que en gaudia, de la cuina. I ja vaig ser responsable dels sopars de la família des de l'edat de deu anys o dotze. I tant!

—Caram.

—Jo ara en tinc seixanta-sis. En aquell temps, a la botiga de queviures de casa encara veníem menjar per a l'aviram, veníem la llet de les vaques d'un altre carrer a prop de casa. M'he fet un fart de despatxar. Vinc d'un món de fer feina. He viscut en una família que ha fet sempre feina i poc lleure. Jo vaig començar a fer vacances quan em vaig casar. No n'havia fet mai, de vacances. A casa no es parava mai: s'obria la botiga quan ens llevàvem i es tancava quan anàvem a dormir. Quan dinàvem fèiem torns, perquè venia la Pepeta a comprar mig quilo de blat de moro i ens havíem d'aixecar de taula per atendre-la. Era un món rural davant del mar.

—I per la banda paterna?

—El meu pare és de Martorell de la Selva i molts diumenges anàvem a dinar a la

casa paterna. Doncs de ben petita ja em preguntava com era que aquells arrossos de festa, amb conill, costelló, musclos i unes gambetes minúscules que quedaven de cartró eren tan diferents dels que fèiem a Sant Pol. Com és que eren tan diferents els arrossos? Allà em vaig adonar que el que el fa és el que mana.

—Quin trobàveu més bo?

—Diferents. Els de la Selva eren més confitats de ceba, de suc més vellutat, més brillants. Ara en diríem un arròs melós. Els nostres eren més prims, més aigualits, eren més ràpids. Comprant el mateix producte. Qui mana? Aquell que ha tingut la paciència de fer un sofregit d'una ceba gairebé desfeta, que després amb el tall fa una comunió amb l'arròs i, quan hi aboques l'aigua, fa un suc opac i sedós, d'un arròs a la cassola. Nosaltres no hi hem tirat mai el fumet. La cuina es troba en el resultat final que depèn, primer, de si has comprat un bon producte, si l'has netejat bé (la higiene és molt important), com l'has tallat, com l'has cuinat, com l'has presentat, i tot es troba en el resultat final.

—Aquesta és la part d'herència, però quina part d'intuïció hi ha en la vostra cuina?

—N'hi ha, d'intuïció. La mare del meu pare, que es va morir quan ell devia tenir uns dotze anys, era allò que a la Selva en diuen *cuqueses*: una dona que anava a cuinar a cases potents on es feien bateigs o funerals, on es rebia molta gent i cuinava per a tots. Cuinava amb llenya. El pare sempre deia que la seva mare només posava una condició, que tinguessin prou cassoles i prou llenya. Sempre deia que jo tenia l'esperit de l'àvia Carmeta, que l'hi recordava. Tinc intuïció i tinc esperit artístic. I un artista no és res més que una persona que vol fer les coses a la seva manera per explicar-les, per projectar-les, a algú altre. Jo havia demanat a la família de fer una carrera artística. Ja comprendreu que en una família com la meva, de pagesos i botiguers, va ser com una bomba que la nena demanés una cosa així. I l'escola religiosa els va confirmar que tots eren uns bohemis, els artistes. Les noies de la meva condició social no feien el batxillerat. Feia el batxillerat la filla del metge, la filla del farmacèutic, del

fabricant de punt. Jo, com que era bona estudiant, vaig tenir premi de consolació i vaig fer *comercio mercantil*. Les monges van desaconsellar a la família que fes belles arts, però per darrere em van dir: 'Si te hicieras dominica, podrías hacer Bellas Artes.' Aquella oferta em sembla que no la vaig ni explicar a casa.

—Quines barrudes.

—La qüestió és que sóc bona minyona de mena, vaig acceptar de no fer belles arts i, perquè estigués més contenta a casa, els pares van modernitzar la botiga. Vam posar un petit supermercat. Va ser un *boom*: abolir taulells i agafar tu mateix les coses empaquetades. En aquest procés vaig tenir sort: vaig entrar a formar-me de cansaladera amb uns amics del pare de Tordera. Allà aprenc a desfer canals i a triar la carn del taulell, a fer botifarres i fins i tot producte sec (per la humitat de Sant Pol, no ens en vàrem sortir de fer fuets, llonganisses i pernills). Però el porc em dóna una llibertat de fer les coses a la meua manera. I ja començo a jugar, fent botifarres de dos colors, botifarres d'ou a la meua manera, d'all i julivert, amb festucs, barrejant ànec i porc. I començo a ser feliç: sentir el perill que és fer una cosa a la teua manera, que algú pagui pel producte, esperar que et renyi i, en canvi, que vingui amb un amic perquè ho tasti. Allà se'm comença a obrir un món de joc i de feina. També tinc la sort que em caso amb un veí del poble, un home que sempre m'ha fet costat, que sempre m'ha projectat endavant. Ens casem el 1975, ell entra a treballar a la botiga dels pares i ja hi fem un altre tomb: convertim la botiga en un *delikatessen* i fem plats per a endur-se i croquetes, pasta seca... Però vam topiar amb un sostre de vidre, perquè anàvem assolint detalls d'una cuina que no era la que els clients demanaven: el qui venia a comprar no volia complicacions, perquè venia a comprar temps. I com que no volíem que ens tallessin les ales, vam acabar comprant la casa del davant i vam obrir el Sant Pau. I aquí va canviar radicalment la nostra vida. Hi havia esperit creatiu i emprenedor.

—Teníeu trenta-sis anys.

—Sí, ja teníem els nens mig criats. En Raül en tenia dotze i la Mercè, sis.

—Són tres dècades viscudes al Sant Pau. En aquests anys, el vostre concepte de cuina ha variat gaire?

—No, ha millorat. S'ha vist capaç d'explicar coses. Ara que estrenem el menú dels trenta anys, continuem oferint el món carni: a sobre d'una fotografia de la botiga hi trobem tres mossos, tres sabors, de la botiga de quan era petita i jove. Com que sempre fèiem mongeta cuita bullida, la mongeta del ganxet s'ha convertit en un taco mexicà, una tortita que abriga un pa amb tomàquet i a cavall dos talls, una botifarra amb festucs i una botifarra negra, que fem nosaltres. Ara les faig més bones, les botifarres. Sabeu per què?

—Per què?

—Perquè netejo més bé els ingredients. Les botifarres són fetes amb interiors: el ventre, l'estómac, la llengua, la galta, el cor, el morro, les orelles..., amb els menuts. Són parts que s'han de rentar molt bé perquè expressin les textures i els sabors diferents. Hem après a netejar-los més bé. Ara els tinc en remull amb aigua, sal i una mica de vinagre. Quedaran ben nets, els cuinarem i en farem botifarres. I demà, que viatjo a Mònegue, portarem les botifarres perquè allà hi fem cuina del Maresme. Per tant, aprens a millorar. I del Japó, a més d'aprendre noves tècniques, com la de netejar els menuts, també descobreixes productes i sabors nous, que han entrat a la nostra cuina. I amb això també la voluntat i la força d'explicar una història al voltant de la qual gira el menú. Per exemple, el valor de les espècies. Vam fer un menú on les espècies eren les protagonistes i les acompanyàvem d'un vegetal o d'una carn o d'un peix o d'unes postres. En aquests anys hem fet un menú que parla de músiques ballables, i hem fet un plat a partir de la sardana, del cha-cha-cha o del twist. O un menú per explicar-te els colors naturals, l'expressió del color. Hem fet també la poesia d'explicar-te l'univers (mostrant al plat un eclipsi, un planeta o un exoplaneta,

Com que no volíem que ens tallessin les ales, vam acabar comprant la casa del davant i vam obrir el Sant Pau

La cuina és una eina, que, si t'ho proposes, també pot ser una expressió artística

*La nostra cuina
agrada als japonesos
perquè és pura,
perquè no hi ha
trampa, perquè és de
veritat*

els cossos celestes o la Via Làctia), hem fet estils pictòrics... Per tant, la cuina és una eina, que, si t'ho proposes, també pot ser una expressió artística. Treballo molt i em diverteixo molt.

—En aquests trenta anys, la cuina ha canviat molt: s'ha prestigiat la figura del cuiner; la cuina s'ha obert, ara s'ensenya; les receptes es comparteixen i ja no són un secret; són espais molt nets... Només això ja és una revolució. Però, a més a més, l'alta gastronomia feta a Catalunya ha arribat als nivells més alts de la gastronomia mundial. En uns primers moments, molt influïts per

Ferran Adrià del Bulli estant, es fa una cuina on predomina molt la tècnica i la tecnologia, el fet estètic, el joc o divertiment, i també l'exotisme (anar a cercar el producte més rar que es troba a l'altra punta de món). Però, amb els anys, hi ha hagut uns valors que han passat davant d'aquests altres: el valor de producte de proximitat, revalorar i fer visible el pagès, salut, sostenibilitat... Ara, en el vostre cas, heu fet tots els papers de l'auca. Des del principi heu donat prioritat al producte propi de la comarca, fet que us ha distingit; però alhora, heu anat a Tòquio. Per tant, també heu encarat el desafiament de la globalització amb una mirada molt pròpia.

—Precisament, ens conviden a anar a Tòquio per mostrar el Mediterrani. Mireu, a mi tot el moviment Adrià em transmet que les coses petites, per més senzilles i precàries que siguin, les coses locals —que a vegades teníem la vergonya de pagès o la vergonya de pescador— són molt grans. Ferran Adrià em dona el valor que si les coses són bones, valen molt. És clar que no deixo d'estar atenta a aquests avenços tecnològics i científics, i utilitzo els que trobo que m'ajuden. Anem a Tòquio perquè ens ho demanen. I diem que no tres vegades. I ens convencen quan trepitgem el país. Al Japó treballen un producte molt bo, la gent que treballa en una casa hi dedica la vida; hi ha un públic que és entès, sap si una cosa és falsa o és real. Per tant, aquesta cuina nostra, que és natural i sense trampes, pot agradar allà. Hi anem. I d'entrada, quan descobreixo la seva, faig un mur molt espès per evitar fer cuina japonesa, perquè ells volen Mediterrani. Però aquest mur ha trobat escletxes, i en aquestes escletxes ens hem barrejat d'una manera molt natural. Hi ha moltes pinzellades japoneses en la nostra cuina. No per buscar l'exotisme, per impressionar amb un producte rar, sinó pel valor del producte.

—Com es pot fer cuina mediterrània a Tòquio? A partir dels tres puntals que dèieu: el pa, el vi i l'oli?

—És clar. Sense aquests elements et cau l'edifici. Oferim pa a taula, amb una

fórmula nostra que executen en un forn que és francès. També hi ha molts vins de Catalunya al celler del Sant Pau de Tòquio. Perquè el nostre establiment és una porta d'entrada per a productes catalans: l'oli de la cooperativa de Cambrils (que ara el gasten a Tòquio establiments italians, xinesos, japonesos, embotits, formatges, vins, galetes...) Però em demaneu com es pot fer cuina mediterrània a Tòquio. Doncs, per exemple, ells tenen l'arròs com el seu pa i en mengen per esmorzar, dinar i sopar. Però no el fan pas com nosaltres, no hi posen una picada de pescador i després l'acaben amb marisc o peix. No fan un suquet amb unes patates estofades, perquè tenen un altre concepte. Ja en fan, d'estofats, de suc i de sopes, de mil maneres diferents, però tenen un altre esperit a sota. I la nostra cuina els agrada perquè és pura, perquè no hi ha trampa, perquè és de veritat.

—Però les esclatxes culinàries i culturals han anat acostant la cuina japonesa i la cuina Mediterrània en la creació dels vostres menús.

—En aquests moments a Tòquio podríeu menjar el mateix menú que al Sant Pau. El que donem neix a Sant Pol i després viatja a Tòquio. Ara quina feina hem de fer? No us enganyeu, aquell pes que us sembla que reconeixeu i en coneixeu el sabor, no té el mateix sabor, perquè ha nascut en una altra banda. Ni el marisc té el mateix sabor ni el julivert ni les patates. Som allò que mengem. Som d'allà on habitem. I les coses cultivades o salvatges s'expressen allà on viuen. I certament treballem amb pa, vi i oli, però el producte fresc és japonès!

—Tornant als trenta anys de llegat, durant la primera dècada del segle XXI una colla de restaurants catalans arriben a dalt de tot de la cuina mundial i desplaça el regnat de la cuina francesa. I sou restaurants que us complementeu: el Bulli, el Celler de Can Roca, el Racó de Can Faves, el Sant Pau.

—Santi Santamaria va fer una gran labor per prendre consciència de com és important tenir una casa confortable,

ELISABETH MAGRE

com és d'important anar ben guarnit i rebre bé el client. Fins i tot condicionar el client perquè no entri de qualsevol manera. De prendre consciència de tenir una vaixela a l'altura de la cuina. Santi Santamaria també va creure en aquesta cuina que hem heretat, que ve dels grecs, dels romans, dels jueus, que ve de cada comarca i els seus *platillos* que la distingeixen. En Santamaria va fer una labor molt important. I l'Adrià també, en el sentit de ser creatiu, de crear conceptes, tècniques i de donar-me el valor de la cuina que jo feia, que era molt diferent de la seva. Per tant, tots dos han fet una feina molt gran per Catalunya.

—Hi ha un xef que a vegades no s'esmenta, però que ha estat molt important en l'àmbit de l'alta cuina aplicada als hotels, que és Fermí Puig i la feina que va fer com a xef del Drolma.

—Totalment. Fermí Puig recupera allò que havia estat Catalunya a final del segle XIX i principi del XX, quan la gran cuina era dins els grans hotels, on tenien xefs estrangers. Eren establiments dedicats a les elits, a la burgesia catalana. I en Fermí, a final del XX i començament del XXI, torna

Som allò que mengem. Som d'allà on habitem

Des d'aquesta geografia emocional, voldria posar un toc d'atenció sobre el mar: tinguem cura del mar

Potser som en aquell moment que el peix s'ha de ficar a la gàbia

la gastronomia als hotels, i tant que sí. I obre la porta al Santamaria per entrar en un hotel, obre la porta als Roca per entrar en un hotel i ens obre la porta a nosaltres. I els hotels hi creuen i posen el pensament i el detall gastronòmic a casa seva.

—Quina experiència n'heu tret, del restaurant Moments, dins l'hotel Mandarin Oriental de Barcelona, més enllà del fet que el vostre fill Raül en sigui el xef?

—El 2008 ens ho van demanar i el 2009 s'inaugurava l'hotel. Feia deu anys que el nostre fill treballava amb nosaltres, ell sempre diu que la seva escola es diu escola Sant Pau, i li proposem que es posi al davant del restaurant Moments. Ens va demanar una setmana per a pensar-s'ho i va acceptar. És un xef que té discurs, que val la pena que seguiu. I amb el Mandarin Oriental també hem pres el compromís, ara ja fa dos anys, d'agafar les regnes del concepte de gastronomia de tot l'hotel: esmorzars, dinars, sopars, còctels, events, *room service*... És un repte que vol molta feina, perquè no és igual que un restaurant, que quan obre té un equip humà, sempre els mateixos, i pots anar corregint a cada servei. Un hotel és obert vint-i-quatre hores. Quan entres al moll de l'os, allò és un transatlàntic. No podem anar de pressa, per la complexitat, però ja hi anem entrant aquest concepte de país, de creure en el territori. Hi ha molt de Maresme ja.

—Això que feu amb el Maresme és la construcció d'una geografia emocional, terme que utilitzen els geògrafs més contemporanis.

—Doncs des d'aquesta geografia emocional, voldria posar un toc d'atenció sobre el mar: tinguem cura del mar. El Mediterrani es queixa, ens envia missatges, que com que tots som tan cobdiciosos, no en fem cas. Abans el que sortia del mar tenia unes temporades molt marcades, ara canvien, és boig el mar Mediterrani. És clar, ara es pesca d'una altra manera, d'una manera més tècnica. I els pescadors van amb GPS i passen el rasclat. I correm el risc d'esgotar el mar. També hi aboquem molta

brutícia. I aquelles sèpies de primavera arriben més tard o més aviat, aquells *lloritus* que ja hauríem de tenir, encara no han engegat, aquelles orades de setembre que pescàvem en lluna plena no hi són i vindran més tard. Què passa? El mar en avisa. La clau és fer vedes i que el pescador les pugui mantenir, perquè també ha de viure. Potser som en aquell moment que el peix s'ha de ficar a la gàbia. En un moment determinat el gall es va ficar a la gàbia i el conill també. Potser ha arribat aquest moment.

—Oh.

—Tot i que a mi em continua emocionant menjar un enciam que té gust de terra i tomàquet que no l'he d'amanir gaire perquè expressi el sabor. Tinguem cura del mar, i dels pagesos. Si els pagesos no poden viure bé, s'acabaran els productes que tenen el gust de la nostra terra. Jo penso que hem tocat fons. Sí que hi ha un món afectiu. Jo tinc molt de diàleg amb la naturalesa. Continuo cuidant aquella nena que habita en mi. I quan vaig a la platja busco aquella nena que havia gaudit tant de la platja. Tinc aquest vincle i per això m'emociono i no el vull perdre. I per això n'hem de prendre consciència tots. Tinguem cura del mar, tinguem cura de la muntanya.

—No voldríem acabar l'entrevista sense constatar que, tot i que heu anunciat que tancaríeu, us veiem feliç i contenta.

—El Sant Pau era una història personal d'en Toni i meva que sabíem que un dia o altre s'acabaria. No volíem tancar el restaurant amb cansament, amb poques ganes de fer-ho, amb desànim. Tanquem una història d'èxit, amb èxit, i de poder decidir quin és el nostre futur. De poder reinventar-nos. I això és el premi que m'ha donat la vida, arribar als trenta anys i dir: continuarem treballant pels altres. Continuaré essent jo mateixa sense el compromís de dinars i sopars. Penseu que posar-se al capdavant de la restauració és de les feines més complexes que hi ha. Primer perquè, si treballes amb producte natural, sempre és diferent. Tu tampoc ets igual cada

dia i de vegades tens un mal dia perquè t'has llevat amb mal de cap. Ompliràs la casa de gent diferent, perquè cadascú és fill d'una mare diferent i tots tenim una manera d'anar per la vida. I els has de convèncer tots a taula. I tu has d'acceptar que amb tota l'honestetat i la feina que hi ha al darrere, no pots agradar a tothom. Per tant, dormiràs tranquil si ho has fet sense trampes.

—Estar a dalt de tot de la gastronomia implica un compromís i una pressió molt elevada. Per a vós, la pressió és un estímul, us incomoda o després de trenta anys us la voleu treure de sobre?

—La pressió forma part del meu caràcter. La pressió l'he entomada des del primer dia que vaig obrir, quan només em coneixia el meu veïnat i els clients de la botiga. Al primer servei vaig quedar muda, se me'n va anar la veu. Del xoc. Per inconsciència i desconeixement. Mireu, ara, després de trenta anys, quan estrenem un menú no agafem totes les reserves, només mitja entrada. Perquè grinyolarem i costarà uns dies de dominar la nova dinàmica i organitzar-nos. Doncs, imagineu-vos aquell dia que ens estrenàvem tots. Vam tenir la casa plena, que podien ser trenta-cinc, i van venir tots a la mateixa hora.

Vaig perdre la veu. Jo no he estat mai grassa, però durant el primer any em vaig aprimar tant, que era un grapat d'ossos que caminaven. Per tant, de pressió n'he tingut del primer dia ençà. Després arriben les estrelles, i el veïnat —que deia: 'Res al plat, tot a la factura'— comença a pensar que això és seriós. I amb la segona estrella ja fas taca més enfora. I amb la tercera ja ve gent que fa un viatge per venir a la teva taula. Però la pressió és la mateixa del primer dia. Perquè el compromís és poder mantenir una casa amb tanta gent. Acabes fent feina fora per mantenir el Sant Pau tal com el vols.

—Quants sou de plantilla?

—Trenta-tres. Això sol és inviable. Si jo tingués un soci economista no hi hauríem arribat pas als trenta anys. Però tinc al costat un boig com el meu home, amb qui hem sacrificat coses personals per canviar l'uniforme o la vaixella, o per un bon producte. Si la motivació fossin els diners, ara no parlariem pas.

—I ara què?

—Continuar treballant!

—Què vol dir posar l'accent en el departament Cuina Estudi?

—És l'espai on desenvolupem idees que anem treballant. El pròxim menú girarà entorn dels signes del zodíac. No l'estrenarem al Sant Pau, l'estrenarem a Tòquio, però ja hi treballem. El missatge és: no en tinc prou, ho faré d'una altra manera.

—Doncs molta sort en els nous projectes i que puguem continuar tasant la vostra cuina.

—Moltes gràcies. Aquest matí he sentit que deien que algun mitjà havia ridiculitzat el president Torra perquè va dur d'obsequi una ratafia. Doncs que sàpiga que nosaltres, a Mònegue, en aquest lloc tan elitista que és Montecarlo, hi fem la cuina maresmenca. I a l'agost, de *petit four*, que és un divertiment final, com que fa calor i la xocolata es desfà, lliurem un bescuit de ratafia. El dia de la inauguració, que vam tenir la *jet set* de Mònegue i que continuem tenint cada dia, tota aquesta gent se'n va endur una bosseta amb una capseta de paper que hi diu 'Maresme i Montecarlo' i a dins hi havia un bescuit de ratafia. Per tant, és donar valor a un producte de pagès, perquè allò que és de pagès pot ser universal. I, mireu, hem coincidit a triar un producte nostre per explicar-lo al món.

—Ara que parlem del president Torra, com veieu el país políticament?

—Espero que ens en sortim i que tots estiguem contents. Que els que estan cansats trobin que ha valgut la pena tot plegat, i els que diuen que no s'hauria d'haver engegat mai, doncs, també. I penso que aquesta és la feina del polític, l'entesa. Espero que ens en sortim. No vull posar un suspens ni als uns ni als altres. Jo sóc d'un esperit molt positiu. Sempre penso que tot té solució. Sempre. Menys la mort, evidentment. Si als Estats Units no hi hagués hagut gent que hagués fet protesta, els negres encara anirien a la fila del darrere dels autobusos. S'ha de protestar quan consideres que una cosa és injusta. Aquí hem fet protesta. Ara cal que convencem a qui ens ha d'escoltar. És això. ■■

ELISABETH MAGRE

MERITXELL LLUÍS

‘A les primeres trucades, en Josep em demanava si la gent es recordava d’ells’

Entrevista a la parella del conseller Josep Rull, tancat als Lledoners des de dimecres i en presó preventiva des del 23 de març

ALBERT SALAMÉ

ROGER GRAELLS FONT

Meritxell Lluís (Terrassa, 1974) és la parella del conseller Josep Rull, empresonat per segona vegada des del 23 de març per un suposat delictes de rebel·lió, el qual Alemanya ha descartat en el cas del president Carles Puigdemont. És dijous i tot just fa vint-i-quatre hores que Rull ha estat traslladat a la presó dels Lledoners, juntament amb els consellers Jordi Turull i Joaquim Forn. La seva esposa hi ha pogut parlar poca estona, i mentre atén l'entrevista de VilaWeb està pendent del mòbil perquè en qualsevol moment pot rebre una trucada seva. Encara han de fixar els nous horaris per a les trucades, sis setmanals de vuit minuts cadascuna com a molt.

Lluís té una gran implicació en política. És regidora del PDECat a Terrassa, on Rull va ser portaveu de CiU durant molts anys. No entén com es pot considerar delictes haver posat les urnes el primer d'octubre perquè els catalans decidissin lliurement el seu futur. També parla de com viu l'empresonament de Rull, com afecta això la vida familiar i la solidaritat de la gent i les mobilitzacions per l'alliberament dels presos polítics i el retorn dels exiliats. És prudent quan parla dels fills i també respecte de possibles canvis de la situació judicial dels presos.

—Com esteu?

—Estem bé, fermes, molt convençuts que volem la llibertat dels presos polítics. Que ningú no s'enganyi, l'acostament no és cap gest polític. Simplement és un dret que tenen tots els interns. Els volem a casa, no a prop de casa. Hem fet un pas de presó a presó, no cap avenç.

—Heu pogut parlar amb el vostre marit després del trasllat?

—Han fet 1.400 quilòmetres amb diverses parades. Ens diuen que això és un trasllat ordinari, però és feixuc i dur. Ahir [dimecres], quan vam poder parlar, acabaven d'arribar als Lledoners i tampoc tenien la percepció de la nova situació.

En Josep li va dir al jutge Llarena: vostè decideix si vol que pugui veure créixer els meus fills

Els presos són pares, mares i àvies. Són moments personals molt durs

—Teniu dos fills molt petits. Un de tres anys i un de nou. Com viuen aquesta situació?

—Cadascú a la seva manera. Tenen edats diferents. El gran n'és molt conscient, però el petit no. És clara l'absència del pare: el bona nit del pare, o que els porti a l'escola i jugui amb ells... Això es fa molt evident. Si em permeteu, no solament amb nens de nou anys i de tres, també amb nens més petits o adolescents. Cadascú ho viu de manera diferent, però l'absència costa molt. Quan el fill petit et demana per què fa tantes nits que el pare no dorm a casa, és complicat d'explicar-li-ho.

—El petit no n'és conscient. Com reacciona quan veu el pare?

—Amb els meus fills no hem fet vidre, hem fet el vis-a-vis sempre. Al petit li diem que va a veure el pare a la feina. S'ha d'anar gestionant, la informació amb els nens, i això entra dins l'àmbit personal i familiar. Amb això, en Josep i jo sempre hem estat molt gelosos. Ho gestionem en l'àmbit familiar de la manera que ens sembla millor.

—Josep Rull té una mare que és molt gran. Ha pogut visitar-lo?

—No, la seva mare no ha pogut anar a Estremera a veure'l. Ara mireu de gestionar una visita aviat als Lledoners. En Josep li truca sovint, però és molt dur. També hem de pensar que són persones que han viscut coses en una altra època i que ara, en certa manera, les reviu. I que parlem d'un fill.

—El 23 de març, quan va tornar a declarar al Suprem, temia tornar a la presó?

—Nosaltres vam anar amb la bossa feta, malgrat que no hi havia cap motiu... Per començar, no hi havia cap motiu perquè Jordi Sánchez i Jordi Cuixart entressin a la presó el 16 d'octubre. No hi havia cap motiu perquè el vice-president Junqueras i el conseller Forn no fossin alliberats com la resta de consellers. Tampoc no hi havia cap motiu aquesta segona vegada. Un dimecres, ens vam assabentar pels mitjans de comunicació

que el divendres haviem de tornar a Madrid. De fet, qui va dir-ho al Josep vaig ser jo. En aquell moment parlàvem per telèfon i vaig rebre un avís d'un mitjà al mòbil: 'Llarena els torna a citar.' Ja està. Van mal dades.

—Com ho va entomar?

—És el que sempre hem dit, és un relat que tenim bastant clar. Sembla que tot està escrit. Per tant, ho va entomar dient: hi anem sabent que som innocents de tot allò de què ens acusen i que tenim molts números de saber què passarà. Per això vam anar a Madrid amb la bossa preparada. Crec que és molt difícil d'explicar. Hi anem, defensem la nostra innocència i la dels companys i les companyes. El 23 de març teníem coll avall que no tots tornaríem.

—Com ha viscut Josep Rull el seu segon empresonament?

—És complicat. És a dir, és una aberració tan gran que en Josep ho viu amb resignació, i crec que la resta també. Continuen fermes, convençuts del que van fer, defensant el que van fer. I per tant, es viu amb fermesa. Ara, parlem de persones innocents tancades a la presó. Alegres i combatius no ho estan. I la separació de la família i dels nens... Els fills han pogut veure els seus pares i mares una vegada al mes, sense vidre entremig. En Josep va dir al jutge Llarena: vostè decideix si vol que pugui veure créixer els meus fills. No lliurarà pas la dignitat. Quan hi ha el festival de natació de final de curs, el nen demana per què no hi és, el pare. O per què fa dies que no dorm a casa. No fa dies, fa massa dies. O per què no hi és, a la festa d'aniversari. Són moments complicats. Els presos són pares, mares i àvies. Són moments personals molt durs. Ara, continuo repetint, la convicció, la fermesa i els ideals són intocables, gràtics. I això també és molt important.

—No es va proposar d'anar-se'n a l'exili?

—La decisió de qui se n'anava i qui es quedava va ser molt personal. En el

*No ens podíem
imaginar que la cosa
aniria així*

ALBERT SALAMÉ

cas d'en Josep, en vam parlar i tots dos vam estar d'acord. Així vam fer-ho el 2 de novembre i així vam fer-ho el 23 de març.

—Des de la posada en llibertat el 4 de desembre fins que torna a la presó el 23 de març, com és la seva vida? Aquell mes empresonat el va canviar?

—No. De fet, el 4 de desembre a la matinada arribàvem a casa i l'endemà al matí va portar els fills a l'escola, va anar a veure la seva mare i va començar la campanya electoral. Per tant, vam entrar en tota la dinàmica de campanya, que la vivim molt intensament, tant ell com jo. No vaig notar cap canvi en el seu caràcter. Les seves conviccions són granítiques. Compartim un projecte de vida i un projecte polític. Juntament amb el conseller Turull, cada quinze dies anaven a veure la resta de companys a Estremera i a Soto del Real. El compromís és invariable. Em costa dir res més, perquè ja tenia un compromís total. En cap moment ha trontollat.

—Abans del primer d'octubre, va pensar que podia acabar a la presó?

—No, abans del referèndum, no. No fèiem res malament, al contrari. L'arma més poderosa que pot tenir la ciutadania són les urnes. Costa molt d'entendre que posar les urnes i preguntar a la ciutadania què vol es pugui considerar un delictes. Si hi va haver cap delictes, van ser els cops, la reacció i tot el que va patir la ciutadania d'aquest país perquè la gent pogués votar lliurement allò que volgués. No ens podíem imaginar que la cosa aniria així.

—Com a mare heu hagut d'afrontar una situació molt dura. Us ha fet més forta, heu hagut d'adaptar-vos ràpidament?

—No és fàcil, no. Sempre explico que com a país som en una situació molt ignominiosa, molt terrible. La normalitat a casa no va arribar el 2 de novembre. El primer d'octubre va haver-hi un gran trencament. Els empresonaments de Sánchez i Cuixart va ser un esquinçament del cor al país i a casa. Érem en una situació molt complicada. A més, quan

una de les persones t'afecta personalment, això toca. Toca i també toca tirant endavant. No em quedaré a casa plorant. Hem de reivindicar-los. Reivindicar allò pel qual teòricament són a la presó o a l'exili. Defensar que el poble de Catalunya té el dret de decidir el seu futur, lliurement. Hi ha aquest component com a país, i personalment cal tirar endavant. Quan el meu fill demana per què el pare no pot anar al festival de natació o a la festa d'aniversari, doncs respirem fondo i dius vinga, tirem endavant.

—Hi ha hagut molta solidaritat amb els presos polítics i els exiliats.

—No ens cansem mai de donar les gràcies. Sempre ho explico amb un exemple. Quan surto de casa, em creuo algú, em mira als ulls i em somriu, això a mi em dóna molta energia. Em direu, és un simple somriure. No, no! És molt més que un somriure. És impressionant. La gent organitza actes, et para pel carrer, et somriu... Quan fem les concentracions, moltes vegades acabem dient que no estem sols ni soles, i no és per dir-ho, és que realment no ens sentim soles. Això es trasllada a tots ells. Saber que hi ha molta gent darrere és molt important. Recordo que a les primeres trucades, en Josep em demanava si la gent es recordava d'ells. Jo li deia: Però Josep, què em preguntes? Què vol dir si la gent es recorda de vosaltres? Heu facilitat que la gent pogués exercir un dret fonamental, expressar lliurement quin futur volia pel seu país. Com vols que no se'n recordin? Per això és molt important no caure en la normalitat. Que la gent no se n'oblidi, no podem normalitzar la situació. Sempre dic que a casa fa molts mesos que no hi ha normalitat. No hi ha normalitat ni com a país ni normalitat familiar. Tenim les dates molt clavades. El 20 de setembre, el primer d'octubre, el 16 d'octubre... Són dates que les recordarem com a país.

—Aquest dissabte hi ha una manifestació convocada per l'alliberament dels presos. Temeu que aquesta mobilització decaigui?

ALBERT SALAMÉ

—No ens agradaria que la gent ho normalitzés. Però crec que el país ens demostra cada dia que no ho normalitza. La prova més evident és el dia a dia. No ens agradaria que caiguéssim en la normalitat ni en l'oblit. Sobre la manifestació, crec que hi ha molts elements a valorar. Tampoc podem anar comptant cada vegada... Crec que hi haurà molta gent. Dimecres, hi havia la concentració dels Lledoners i alhora hi havia una mobilització a Barcelona. La gent hi és, i continues trobant gent pel carrer que et para, que et pregunta, que et somriu, que et dóna ànims i et diu gràcies. I no, gràcies a tots! El primer d'octubre va ser gràcies a tots!

—La justícia alemanya ha descartat el delictes de rebel·lió contra el president Puigdemont. És el delictes pel qual Jo-

No em quedaré a casa plorant. Hem de reivindicar-los. Reivindicar allò pel qual teòricament són a la presó o a l'exili

sep Rull i la resta de presos polítics són empresonats. Creieu que pot canviar la seva situació?

—Les interlocutòries del jutge no ens permeten d'endevinar gaire el futur, sobretot als qui no som advocats. És cert que tot allò que va pronosticar l'ex-ministre de Justícia espanyol [Rafael Catalá] es va complint. Ens costa molt d'entendre que si Alemanya diu que no hi ha rebel·lió, com es pot mantenir aquesta acusació, aquí. No necessito ser llicenciada en dret per saber que el que va passar aquí no va ser rebel·lió. La nova fiscal general ha dit que ho ha d'estudiar. Que ho estudiï, doncs. Espavileu, perquè Alemanya us diu que no hi ha rebel·lió. Què fan aquestes persones empresonades i altres a l'exili?

—Espereu que la nova fiscal general de l'estat rectifiqui les acusacions?

—M'agradaria que es retiressin totes les querelles, perquè no tenen cap base. Si la fiscalia canviarà el seu parer? És clar que ens agradaria. Però cal retirar les querelles. Ho farà? Sóc incapaç de dir-ho, perquè també hauria estat incapaç de dir que per posar urnes algú acabaria a la presó. Per tant, prudència.

—L'advertiment de Gonzalo Boye sobre possibles pactes d'alguna defensa amb la fiscalia ha aixecat polseguera.

—Com a familiars, tenim clar que no fem valoracions sobre decisions jurídiques, però qualsevol persona que conegui qualsevol dels exiliats o dels empresonats li costa d'entendre això. Una persona que és innocent no pacta una rebaixa de pena. No sé per què el senyor Boye va dir això i no hi entraré. Però que tothom sàpiga que les conviccions dels presos i dels exiliats són granítiques.

—Creieu que la sentència ja està escrita?

—Hi ha indicis per a intuir per on anirà la sentència. Nosaltres partim de la base que cal retirar totes les querelles. Són persones innocents. Fins ara, tot allò que pels mitjans hem anat sabent que podia passar ha acabat passant. Crec que hem de reclamar que, si s'arriba a

fer el judici, sigui just de debò. Amb el concepte universal de justícia. Hem vist que el concepte de justícia pot arribar a tenir diverses interpretacions. Sentència escrita? Sembla que es va complint. Ens agradaria que no.

—Llarena ha fet un relat de ficció a les interlocutòries per a justificar els empresonaments. Molts advocats i juristes neutrals han denunciat que és una aberració jurídica. Enteneu per què actua així?

—Sembla que posar urnes i preguntar a la gent és delictes. L'exercici de les polítiques públiques s'ha de fer de manera participada amb la ciutadania. Crec en la codecisió, en la coproducció, en la coavaluació... Si tingués el jutge davant, li demanaria per què fer un referèndum i posar urnes és un delictes. No ho entenc. Em costa molt d'entendre.

—Sou regidora del PDECat a Terrassa. Dels companys dels partits que van donar suport al 155, heu tingut alguna mostra de suport o, si més no, respecte?

—He de dir que a escala nacional hem trobat a faltar el suport de companys d'en Josep al parlament, fins i tot companys de ponències parlamentàries, un simple gest. A l'Ajuntament de Terrassa, és cert que el tracte ha estat majoritàriament correcte. Des de l'absolut respecte a la pluralitat ideològica. Som capaços de tirar projectes endavant. També és cert que són els impulsors del 155. Sempre he dit que hi ha una gran diferència, que nosaltres ens trencaríem la cara perquè ells poguessin defensar sempre les seves idees, encara que no ens agradin. Aquesta és una gran diferència. Quan algú m'ha demanat si em venien ganes de girar la cara als regidors de Ciutadans o del PP, doncs no. Jo els respecto. I això demano, respecte. I crec que no ho han fet amb nosaltres. Respectar. De fet, no han respectat que poséssim unes urnes, però tampoc el resultat del 21 de desembre. Som 27 regidors, i amb 26 hem tingut una relació cordial. En aquest sentit, a Terrassa no he tingut cap mena de problema. ■

Que tothom sàpiga que les conviccions dels presos i dels exiliats són granítiques

Si tingués el jutge davant, li demanaria per què fer un referèndum i posar urnes és un delictes

S'estreny el cercle sobre la corrupció de la corona espanyola

L'Aravot Les noves declaracions de Corinna zu Sayn-Wittgenstein reforcen unes acusacions a la família reial espanyola com més va més clares

SEDA HAKOBYAN I ALEXANDRE SOLANO

Dimecres es va filtrar una conversa que apuntava directament a Juan Carlos i els constants escàndols i indicis de delictes en què s'han vist involucrats el rei emèrit espanyol i gran part de la família reial. L'ex-amant del rei, Corinna zu Sayn-Wittgenstein, detallava, en una conversa del 2015 amb l'ex-comissari José Manuel Villarejo, que l'havien utilitzada com a testaferró en diverses propietats del Marroc i altres països sense avisar-la, aprofitant que tenia residència a Mònegue, estat on no és obligatori fer la declaració patrimonial.

El problema va sorgir quan van trencar la relació, després de l'accident de Botswana, i Juan Carlos li va demanar el retorn de les propietats. Sembla que l'objectiu era canviar el nom de les propietats a favor d'Álvaro Orleans-Borbón, cosí del rei, també amb residència a Mònegue i que, segons algunes informacions, tenia diversos comptes del rei a Suïssa a nom seu. També ha estat esquitxat pel cas dels 'papers de Panamà'.

L'operació havia de fer-se per mitjà de Dante Canonica, un advocat suís, i el principal problema és que és il·legal: un delictes d'emblanquiment. D'aquí, les fortes pressions que va rebre, diuen, Corinna, incloses del CNI.

Segons les informacions, la intel·ligència espanyola va muntar dues operacions, una a Londres i una altra a Mònegue, per aconseguir tota la documentació que l'ex-amant del Boró pogués

tenir desada. De l'actuació, en tenen proves els equips de seguretat del príncep Albert de Mònegue i el ministre de l'Interior del mateix país.

Com publica El Español, quan encara mantenien la relació, Juan Carlos va donar gairebé un milió de fitxes a Corinna amb dades sobre els poders fàctics espanyols, les quals 'podrien afectar molt greument la seguretat de l'estat', per protegir-la de possibles represàlies en cas que el monarca es morís.

L'opaca fortuna de Juan Carlos de Borbó

L'advocat Dante Canonica va crear una estructura opaca, segons les informacions publicades, i la va posar en comptes de bancs suïssos a nom d'Álvaro Orleans-Borbón. Canonica no tan sols tractava els negocis del Boró, sinó que treballava sota les ordres d'Arturo Fasana com a encarregat d'enviar els fons de les grans fortunes espanyoles a l'estranger.

El suís Arturo Fasana, esquitxat pels 'papers de Panamà', és el gestor del compte suís 'Soleado', que va aparèixer en la investigació de la trama Gürtel: s'hi desaven les grans fortunes de Javier de la Rosa i Francisco Correa, entre més, i sembla que també els diners del Boró. Els investigadors del cas Gürtel només van poder accedir al compte que feia referència a Correa i no van tenir accés a la resta de noms.

Des dels comptes 'ocults', sembla que també es van pagar els vols privats que feia Juan Carlos, que sortien de l'aeroport militar de Torrejón de Ardoz per no ser contro-

Juan Carlos I i Felipe VI, el dia que el rei emèrit espanyol va abdicar i el seu fill el va succeir. C.R.E.

El rei emèrit espanyol i la seva amant Corinna. E.P.

lats. L'ús de l'aeroport militar ja s'havia insinuat des de mitjan any 2013, de la mateixa manera que ja era públic que el rei espanyol havia posat una mansió de Marrakesh a nom de Corinna.

En els enregistraments, Corinna també diu que Juan Carlos formava part de l'entramat del cas Nóos: 'Jo hi era, quan demanava diners per Nóos, no distingeix les coses legals de les il·legals.' L'ex-soci d'Iñaki Urdangarin, Diego Torres, va dir que el supervisor d'Hisenda dels comptes de l'Institut Nóos,

Federico Rubio Carvajal, era alhora la persona encarregada de fer la declaració de la renda de tota la família reial.

Per salvar la corona espanyola, van apartar-ne Iñaki Urdangarin i Cristina de Borbón, com si fossin un cas excepcional, tot i que sembla que la casa reial estava asabentada de tot. El diari El Mundo va publicar que Mariano Rajoy, el president del govern espanyol en aquell moment, el rei Juan Carlos, el fiscal general Eduardo Torres Dulce i el ministre de Justícia Alberto Ruiz-Gallardón

es van reunir en secret, amb documentació de la fiscalia, i després d'haver analitzat les possibilitats que hi havia, van decidir que salvar Iñaki Urdangarin podia fer un mal irreparable a les institucions (tot i que es va salvar Cristina de Borbón).

El 2012, un estudi de la Universitat de Brussel·les va calcular que el rei emèrit havia fet fortuna invertint en borsa i obres d'art (per un valor de 540 milions d'euros) i també en immobles (que li van reportar 1.100 milions), amb una xarxa de testaferros que encobria la titularitat d'aquests béns i inversions. La informació es reforça ara amb les declaracions de Corinna.

El diari The New York Times va estimar la fortuna de Juan Carlos en 2.300 milions de dòlars (1.800 milions d'euros), una xifra impossible d'assolir amb els prop de 300.000 euros que cobrava de mitjana com a cap d'estat. El mateix diari acusava el rei de dur 'un estil de vida luxós' i de tenir 'una fortuna opaca'.

Els negocis foscos amb les dictadures del golf Pèrsic

En les declaracions de Corinna, també explicava que el rei emèrit espanyol havia cobrat una comissió per l'AVE de la Meca a Medina, que havia estat licitat el 2011 per 6.300 milions d'euros a un conveni d'empreses espanyoles, encapçalades per Obrascón Huarte Lain, S.A (OHL) i Indra, gràcies en part a la intervenció del rei.

La intermediària oficial amb el règim saudita, la iraniana Shahpari Zanganeh, casada aleshores amb el traficant d'armes Adnan Khasho-

ggi, va desbloquejar el projecte, del qual va cobrar l'1,5%. Però el rei espanyol va reclamar a Villar Mir (fundador d'OHL) la seva part de comissió. Segons Corinna, va rebre part dels fons a comptes bancaris controlats per Dante Coninca.

Cal remarcar que Villar Mir va ser nomenat 'marquès de Villar Mir' el mateix 2011 per Juan Carlos, a banda d'estar involucrat en diversos casos de corrupció com els de son Espases, l'operació Lezo i el tren de Navacarnero. L'empresa OHL va imposar a la resta de membres del consorci la contractació com a mediatadora de Shahpari Khashoggi.

Des de fa molts anys, és un rumor estès que part dels ingressos del monarca espanyol (primer, Juan Carlos, i posteriorment, Felipe VI) sorgien de comissions aconseguides fent de mitjancer, principalment amb els règims no democràtics del golf Pèrsic. Des del començament de la transició, es diu que totes les entrades de cru del golf Pèrsic a l'estat espanyol són gravades amb un impost encobert que cobra la casa reial. Les declaracions de Corinna no fan sinó reforçar aquestes denúncies.

El viatge a Botswana, conegut perquè Juan Carlos es va ferir caçant elefants, era, de fet, una trobada pensada especialment per a tancar tractes, i va ser organitzada per un magnat sirí de la construcció lligat a l'Àrab Saudita que posteriorment va aparèixer als 'papers de Panamà'.

El rei espanyol actual, Felipe VI, ha mantingut les relacions especials amb els monarques del golf Pèrsic.

El cap de l'estat espanyol gaudeix d'inviolabilitat, no està subjecte a cap responsabilitat. Però el rei emèrit va perdre aquesta condició quan va abdicar el 2014

L'escàndol més flagrant però, ha estat l'atac als drets fonamentals, quan Pablo Hasél i Josep Miquel Arenas, Valtònyc, van ser condemnats per injúries a la corona

Entre el 2013 i el 2016, l'estat espanyol va exportar armes a l'Aràbia Saudita per valor de 1.361,42 milions d'euros, amb un paper clau de Felipe VI, que hi ha encapçalat diverses delegacions. Un armament que ha estat trobat en guerres com les del Iemen i Síria.

S'han fet negocis similars en altres estats. Com, per exemple, amb el Kazakhstan, una de les dictadures més restrictives del món dirigida per Nursultán Nazarbayev, cosa que afecta clarament els drets humans a l'estat espanyol, com ja s'explicava en un altre article. El rei Juan Carlos i Mariano Rajoy van visitar el país de l'Àsia Central el 2013 i van aconseguir acords per a empreses espanyoles, moltes militars, per valor de 600 milions d'euros. Era un destí recurrent, perquè Felipe VI va anar-hi també el 2017 i es va lliurar al dictador el collar d'Isabel la Catòlica, en nom del rei.

El judici del rei?

El cap de l'estat espanyol gaudeix d'inviolabilitat, no està subjecte a cap responsabilitat. Però el rei emèrit va perdre aquesta condició quan va abdicar el 19 de juny de 2014, moment en què va

passar a ser aforat pel Tribunal Suprem. Tot i això, la inviolabilitat es manté en tots els fets ocorreguts durant els 39 anys de mandat, per la qual cosa no es podria tramitar cap acusació que fes referència a aquesta etapa.

Sí que es podria jutjar, però, si s'ha mantingut l'entramat a Suïssa. Els tècnics d'Hisenda ja han demanat a l'Agència Tributària que ho investigui, i demostrar d'aquesta manera que 'no hi ha escuts fiscals per a protegir la família reial'.

Si es demostra que des del compte a Suïssa es paga a persones que prèviament li han pagat les despeses personals i inversions, seríem davant d'un cas d'emblament de capital. I també frau fiscal en la declaració de l'IRPF, per no declarar els béns patrimonials.

La família reial, sota la polèmica

Els darrers temps, han sorgit més escàndols del rei emèrit espanyol. Des de la compra amb fons reservats de l'estat del silenci d'una de les seves amants, Bárbara Rey, fins a les constants demandes de paternitat blocades per la justícia, passant per les caceres d'elefants.

L'any passat, els escàndols de Juan Carlos es van barrejar encara més amb els de l'estat quan van sortir a la llum enregistraments del CESID (CNI de l'època) en què el cap de l'estat, que era espiat, declarava la seva felicitat amb la seva amant Marta Gayá. En el seu moment, diversos ministres socialistes van dimitir per haver-se fet servir els serveis secrets per investigar periodistes, polítics i empresaris. Els enregistraments van durar, com a mínim, una dècada, però l'entramat apuntava més amunt. Una pràctica que sembla que s'ha mantingut.

Malgrat la voluntat de separar-se de l'escàndol, més enllà dels enfrontaments familiars en públic, l'actual rei espanyol també ha tingut polèmiques. Una de les més greus va ser el suport de Felipe VI i Letícia, per missatges de WhatsApp, a Javier López Madrid, conseller de Caja Madrid i Bankia i implicat en el cas de les 'targetes black' i en l'operació Púnica. Tan sols cinc dies abans dels missatges, en què feien servir termes amistosos com ara 'compi yogui', s'havia publicat que López Madrid es

va gastar 34.807€ amb la 'targeta black'.

En l'entorn de la família reial, els 'papers de Panamà' van demostrar que la germana del rei Juan Carlos, Pilar de Borbón, havia creat una societat opaca un mes després de la proclamació del seu germà i que l'havia dissolt només cinc dies després de la coronació del seu nebot Felipe VI.

Els hereus de la cosina del rei emèrit, María Cristina de Borbón Parma, es van acollir a l'amnistia fiscal quan també els van descobrir un entramat de 'societats fantasma', per mitjà de societats establertes a Panamà i les Bermudes, i comptes a Suïssa on amagaven més de 4,5 milions d'euros entre accions, diners i joies.

L'escàndol més flagrant però, ha estat l'atac als drets fonamentals, quan Pablo Hasél i Josep Miquel Arenas, Valtònyc, van ser condemnats per injúries a la corona per unes cançons, cosa que ha portat Valtònyc a exiliar-se a Bèlgica. Com a mostra de solidaritat i de defensa de la llibertat d'expressió, poc després es va publicar la cançó 'Los Borbones son unos ladrones'. Les informacions i escàndols que van sorgint no fan sinó avançar cap a aquesta direcció. ■

7 DIES

{ La selecció de la setmana { 9-13 de juliol

Divendres 13.
Sis respostes a les
incògnites que
s'obren ara sobre
el futur de Carles
Puigdemont

ALBERT SALAMÉ

Dimarts 10.

Marc Granell: 'Els poetes són els
éssers més imprescindiblement
inútils de la terra'

N.C.

Dimecres 11.

Joan Queralt:
'Llarena ha tingut por del buit'

ALBERT SALAMÉ

Sis respostes a les incògnites que s'obren ara sobre el futur de Carles Puigdemont

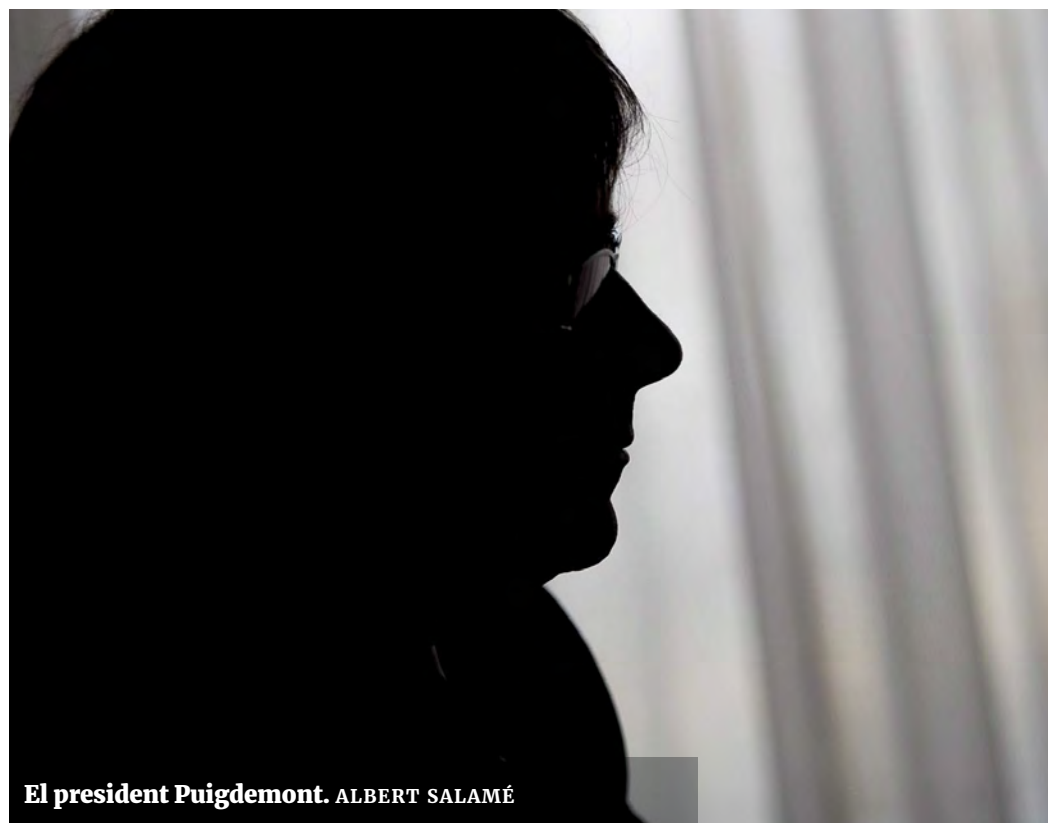
Slesvig-Holstein Us expliquem quines conseqüències pot tenir la decisió de la justícia alemanya i què poden fer ara tant el Suprem espanyol com el president Puigdemont

JOSEP CASULLERAS NUALART

La decisió del tribunal de Slesvig-Holstein de denegar l'extradició per rebel·lió de Carles Puigdemont i de proposar només de fer-ho per malversació pot tenir unes conseqüències polítiques i jurídiques enormes. L'espanyolisme hi ha reaccionat amb ira i desànim, fins i tot amb González Pons (PP) irritat i furibund fent una crida a suspendre l'acord de Schengen a Espanya i a alçar fronteres. Els advocats dels represaliats han celebrat la decisió, amb una certa prudència per haver-se mantingut, de moment, l'acusació de malversació. Ja han dit que hi recorreran en contra, i sobretot han destacat fins a quin punt tot el relat de la violència de la instrucció de Pablo Llarena s'enfonsa.

La decisió de Slesvig-Holstein és ferma?

No. El tribunal alemany ha emès aquesta resolució en què descarta del tot l'existència de cap delictes de rebel·lió, però considera que el

El president Puigdemont. ALBERT SALAMÉ

de malversació sí que pot ser jutjat. Ara la defensa de Puigdemont té trenta dies per a presentar un recurs al Tribunal Constitucional alemany, amb seu a Karlsruhe (Baden-Württemberg). Segons Jaume Alonso-Cuevillas, la resolució judicial té alguna contradicció perquè autoritza l'extradició per un delictes de

malversació, però diu que no veu corrupció en l'actuació de Puigdemont. La fiscalia ja no pot presentar-hi cap recurs. Per al lletrat, aquesta primera resolució podria ser una denegació de l'extradició en dues etapes: primer descartant el delictes més greu i més tard possiblement la malversació. En tot cas, creu

que al Constitucional alemany hi haurà una 'batalla per drets fonamentals', perquè considera que a l'estat espanyol no tindrien un judici just.

Què hauria de passar perquè Puigdemont fos jutjat a Espanya?

Si el Tribunal Constitucional alemany desestima el recurs

El tribunal de Slesvig-Holstein descarta vehementment el delict de rebel·lió. ACN

de la defensa de Puigdemont, el president hauria de ser extradit a l'estat espanyol per a ser jutjat solament per malversació. Una situació com aquesta podria arribar ben bé el mes de setembre, però hi ha encara un factor més decisiu: la probable negativa del Tribunal Suprem espanyol a acceptar l'extradició si no és també per rebel·lió.

El Tribunal Suprem espanyol acabarà retirant l'euroordre contra Puigdemont?

Aquestes últimes hores ha agafat molta força aquesta opció. Segons mitjans espanyols, el jutge Pablo Llarena estudia de retirar l'euroordre contra Puigdemont a Alemanya perquè el delict de rebel·lió ha estat desestimat. Les mateixes fonts del Suprem que citen aquests mitjans indiquen que Llarena no prendrà cap decisió probablement fins

Amb Puigdemont acusat només de malversació, i no de rebel·lió, no es podria sostenir la presó provisional, tenint en compte el criteri que ha aplicat fins ara Llarena

dilluns, així que hagi rebut i hagi estudiat la resolució del tribunal de Slesvig-Holstein. Té prou arguments de pes damunt la taula per a fer com que ja va fer el 5 de desembre de l'any passat, quan va retirar les euroordres emeses per la jutgessa Carmen Lamela a Bèlgica.

Aleshores Llarena, veient que era molt probable la denegació de la petició, va acabar retirant l'euroordre. Ara podria passar això mateix, una volta ha comprovat que l'extradició per rebel·lió ja és impossible, i aquesta decisió rebenta el cor del seu relat sobre la violència que ha anat bastint en centenars de pàgines d'interlocutòries. Si acceptés d'extradir-lo només per malversació, els cinc anys de presó de condemna que implica –d'entrada– aquest delict contrastarien amb els trenta amb què es pot arribar a castigar la rebel·lió per

la qual seran jutjats la resta de presos polítics. Hi ha un element 'estètic' que Llarena voldria evitar. Però n'hi ha un altre encara: la possible obertura d'una via legal que permetria d'investir Carles Puigdemont.

Què podria implicar l'extradició de Puigdemont només per malversació?

Si finalment fos extradit a l'estat espanyol només per malversació, Puigdemont podria encarar un judici amb unes peticions de pena força altes, perquè l'acusen d'haver malversat una quantitat de diners superior a 250.000 euros: entre sis i dotze anys de presó. Però, segons una informació publicada per El Mundo i que algunes fonts han confirmat a VilaWeb, com que és un delict econòmic, 'Puigdemont podria restituir la quantitat suposadament malversada (1,6 milions),

Si Llarena ho considerés convenient, també podria enviar una nova euroordre de detenció contra ella una volta sigui a Bèlgica

cosa que tancaria la porta a la presó provisional i serviria per a reduir dràsticament la pena'. Amb Puigdemont acusat només de malversació, i no de rebel·lió, no es podria sostenir la presó provisional, tenint en compte el criteri que ha aplicat fins ara Llarena amb els empresonaments: ha mantingut tancats solament els acusats de rebel·lió, però no pas els que són acusats de malversació i prou, com ara Carles Mundó, Meritxell Borràs i Santi Vila.

I sense rebel·lió, a Puigdemont li haurien d'aixecar la suspensió de les funcions com a diputat que va decretar aquesta setmana Llarena. 'Això, afegit a una llibertat provisional, permetria a Puigdemont de recuperar la presidència de la Generalitat', conclou El Mundo.

Puigdemont podria ser jutjat per rebel·lió a Espanya malgrat la decisió d'Alemanya?

No. La decisió de la justícia alemanya implica que el lliu-

rament de Carles Puigdemont només es podria fer a condició de ser jutjat per malversació i prou. Ho diuen els tres jutges que han pres la decisió en la seva resolució. A més, afegeixen un advertiment, un recordatori a la justícia espanyola perquè no el jutgin per rebel·lió si és extradit: 'El tribunal assumeix que els tribunals espanyols respectaran aquest principi i, després de l'extradició, no processaran l'acusat Puigdemont pel càrrec de corrupció ni pel de rebel·lió.'

Segons la llei espanyola, Puigdemont podria ser perseguit per rebel·lió quan hagués estat jutjat i condemnat per malversació i haguessin passat quaranta-cinc dies després del compliment de la condemna.

Puigdemont pot tornar a Bèlgica?

Encara no. Amb la resolució del tribunal de Slesvig-Holstein, Puigdemont manté la situació de llibertat provisional dins el territori ale-

many. Aquesta situació no canviarà fins que no s'hagi resolt el recurs de la defensa de Puigdemont contra l'extradició per malversació o bé el Tribunal Suprem espanyol acabi retirant l'euroordre. Si la retirés, Puigdemont podria moure's lliurement per tota la UE tret de l'estat espanyol i, per tant, podria tornar a Bèlgica. Si Llarena ho considerés convenient, també podria enviar una nova euroordre de detenció contra ella una volta sigui a Bèlgica, malgrat el mal precedent per als interessos del jutge que va significar la denegació de l'euroordre per part de la justícia belga contra Toni Comín, Meritxell Serret i Lluís Puig. I en cas que el Suprem mantingués l'euroordre i el Constitucional alemany acceptés el recurs de la defensa? En aquest cas també podria tornar a Bèlgica; fins i tot, tal com explicava el jurista Joan Queralt en aquesta entrevista a VilaWeb, podria entrar a l'estat espanyol durant quaranta-cinc dies sense que el poguessin tocar. ■

El triangle ultra: aquests són els grupuscles violents que concentren els atacs

Agressions Un triangle d'ultradreta amb els angles situats al Camp de Tarragona, al Maresme i al Bages, passant per Barcelona, ha comès actes vandàlics i agressions

LAIA FONT DE MORA

D'ençà de la detenció dels dirigents independentistes, grups unionistes s'han organitzat per malmetre i arrancar els llaços grocs i símbols en favor de l'alliberament dels presos polítics. Entre aquests grups, n'hi ha que es destaquen per l'agressivitat i la violència, amb algunes accions que han acabat tenint ressò als mitjans de comunicació. El 14 d'abril passat van fer un sopar a Mataró els principals dirigents d'aquestes organitzacions i es

va confirmar així un triangle de la ultradreta espanyolista amb els vèrtexs al Camp de Tarragona, al Maresme i al Bages, passant per Barcelona. Entre els assistents hi havia el dirigent de **Plataforma per Catalunya**, Jordi de la Fuente; el president de **Plataforma per Tabarnia**, Miguel Martínez; el cap dels Segadors del Maresme, José Casado; i el portaveu de Reus es Español y Catalán, Peke LG.

Els ultres del Maresme

Els **Segadors del Maresme** es dediquen, tal com exposen al seu compte de Twitter, a 'netejar' els carrers de Catalunya de

La 'furgoneta del 155' que campa pel Maresme.

TWITTER

llaços grocs i signes favorables a la independència i a l'alliberament dels presos polítics. El portaveu, José Casado, explica que és l'únic membre del grup que parla a cara descoberta i que la resta d'integrants no ho fan 'per no rebre amenaces a títol personal.'

Fins ara s'han atribuït atacs com el de Canet de Mar, del 21 de maig, quan van treure les creus grogues de la platja i van ferir amb un tall a la cara un home de vuitanta-dos anys, o l'acció al turó del Far de Calella, on **van despenjar** l'estelada que hi ha habitualment.

Però al Maresme hi havia hagut més atacs, abans. Per exemple, el 23 de març proppasat un individu va provar d'envestir amb un cotxe un grup de manifestants que protestaven contra l'empresonament dels membres del govern.

Un mes abans, un grup d'encaputxats arrencava de matinada pancartes a favor de la llibertat dels presos polítics a **Arenys de Mar**. Els veïns

del municipi els van plantar cara, i van alertar-ne la policia, a més d'enregistrar els sis individus que, equipats amb mànecs amb tallants, despenjaven el material.

I un altre exemple, que fou amplificat a les xarxes: un espanyolista va agredir un home a Pineda de Mar, quan l'enregistrava mentre arrencava llaços grocs nuats aquell matí en una marxa a favor de l'alliberament dels presos polítics.

La furgoneta del 155

Al Maresme també s'ha destacat aquests últims mesos l'anomenada 'furgoneta de 155', plena de banderes espanyoles, objectes de simbologia falangista i fotografies i dibuixos en què els presos polítics eren ridiculitzats. El propietari del vehicle, Santiago Pulido Vivan, ha causat aldarulls, però es continua passejant amb total impunitat. En una entrevista a *Intereconomía* explicava que aquestes accions enutjarien i

farien mal als independentistes i que aquesta era la seva manera de lluitar contra ells.

Al final de l'entrevista arribava a demanar explícitament al jutge Pablo Llarena: 'Si us plau, faci urgentment el que tingui a l'abast amb els dirigents independentistes: tanqui'ls, inhabiliti'ls o faci el que calgui.'

La ultradreta al Camp de Tarragona

El Camp de Tarragona és un altre lloc on els ultres han actuat d'una manera més organitzada i sistemàtica, sobretot mitjançant les xarxes socials. En formen part, per exemple, el grup **Reus Español y Catalán (REC)**, coordinat per un grup de Facebook i encapçalat per Peke LG, de qui no se sap el nom real; i el grup **Resistencia Alta Tabarnia**, que es coordina per Twitter. Aquests grups tenen una relació directa amb Ciutadans: alguns són simpatitzants o militants del partit, com és el cas de Peke LG; també en forma part Jesús

Molina, militant i apoderat de Ciutadans; i Pepa Labrador, regidora i portaveu adjunta del grup municipal de Ciutadans a l'Ajuntament de Reus, tal com revela **Reus Antifeixista** a Twitter. Una altra mostra de la vinculació dels ultres amb Cs són les imatges de l'**ex-candidata d'aquest partit** al senat espanyol, Eva Sagardoy, arrencant cartells del CDR Tarragona. Sagardoy, a més, anava acompanyada d'un individu que duia tatuat el símbol del grup neonazi Hammerskin, il·legalitzat a l'estat espanyol l'any 2009.

Al Camp de Tarragona hi ha hagut més accions dels ultres. A Tarragona hi va haver el 18 de juny una agressió contra dues dones que lli-gaven llaços grocs a la plaça d'Anselm Clavé. L'agressor cridava: 'Això s'acabarà tallant-vos el coll.' Una de les dues dones ho explicava així: 'Ha vingut cridant com un boig, dient que ho arrencaria tot a la nit i ha agafat la meua companya pel braç i li ha arrencat els plàstics amb què fèiem els llaços.'

El 26 de març hi va haver una agressió física i verbal a Cambrils a una persona que duia un llaç groc. El dia abans a Tarragona hi havia hagut un intent d'atropellament als manifestants que demanaven l'alliberament dels presos polítics.

I el 27 d'abril un grup d'unionistes va agredir alguns dels assistents al concert per la llibertat dels presos polítics a Reus.

A més d'aquests atacs, nombroses vegades els veïns del voltant de Cambrils s'han llevat amb pintades feixistes a les façanes, tal com alerta el

compte de Twitter del **CDR de Cambrils**.

La ultradreta del Bages

El Bages és un dels indrets on l'acció dels ultres espanyolistes ha estat més agressiva. A VilaWeb ho explicàvem en **aquest reportatge**. Darrerament, aquests grups s'han especialitzat a actuar de nit per les viles de la comarca per a malmetre simbologia independentista i han acabat fent agressions. L'últim atac fou ara fa una setmana, quan un manifestant que preparava l'arribada dels presos polítics a la presó dels Lledoners va ser ferit. L'agressor, segons totes les informacions, fou Tony Noguera, membre dels autoanomenats Grups de Defensa i Resistència del Bages.

La major part d'accions de la ultradreta organitzades al Bages són coordinades per **Democracia y Unidad Española (DUE)**, una entitat nascuda a Sant Fruitós de Bages

que diu que vol 'combatre el nacionalisme i el secessionisme impositiu d'una minoria'. Al capdavant hi ha Jaume Vizern, que s'ha deixat veure sovint als mitjans de comunicació. També actua al Bages Raúl Macià, condemnat per robatori i tràfic de drogues, de qui els companys deien fins fa ben poc que era un pres polític empresonat. Mentre tenia permís pel tercer grau, Macià va participar en atacs contra la independència al Bages, cosa que el va fer reingressar a la presó.

A les comarques de la Catalunya Central hi ha hagut més atacs. El 16 de juny una vintena d'individus d'extrema dreta espanyolista **van irrompre** a Santa Maria d'Oló (Moianès) per arrencar llaços grocs i cartells que l'ANC havia penjat al carrer. Dues persones hi van resultar ferides.

El 7 d'abril un grup d'ultres espanyolistes **va atacar** gent que penjava llaços grocs a

Artés amb motiu de la fira que s'hi feia el cap de setmana següent. Entre els agressors, s'hi van poder identificar membres d'un grup de motoristes del poble, els Rebels, coneguts per la seva vinculació amb la ultradreta. Hi hagué ferits, que van haver d'acudir al centre d'atenció primària del poble.

La ultradreta a Barcelona

Un altre dels focus principals de la ultradreta és a Barcelona, sobretot a la part alta de la ciutat. Les manifestacions a la plaça d'Artós de Sarrià i **l'atac a l'Ateneu de Sarrià** el mes de març en són mostres evidents. El fotoperiodista Jordi Borràs explica a VilaWeb: 'Són gent d'un estatus social elevat, però igual o més violents que la resta. Són activistes que potser se situen en l'extrema dreta o no, cosa que és preocupant, perquè significa que gent partidària d'un espanyolisme més transversal, afí

a partits com ara Cs, PP, PSC o, fins i tot, afiliats a CCOO, conviu amb militants d'extrema dreta que recorren d'una manera natural a la violència.'

Atacs aïllats

Tot i que la gran majoria d'atacs s'han concentrat en els punts que hem esmentat, també s'han presenciat atacs en alguns indrets de la resta de Catalunya. Un dels més conflictius ha estat l'exterior de l'edifici Santa Caterina a Girona, on l'ANC ha instal·lat els 'tòtems de la dignitat', en homenatge als presos i exiliats. Del mes d'abril ençà, els tòtems han rebut **atacs reiterats** i alguns atacants ja han estat identificats. S'hi destaca Esmeralda Úbeda, cap de llista de Ciutadans al senat espanyol per Girona el 2008.

Lleida també ha estat escenari d'atacs feixistes. Al mes de juny, un home de seixanta-cinc anys que portava un llaç groc, **va ser agredit** a les set del matí, quan un grup d'ultradreta arrencava cartells a la plaça de Ricard Vinyes.

Units per l'operació Troia

El 7 de maig es va fer l'anomenada operació Troia, en què els anomenats Grups de Defensa i Resistència (GDR) es van aplegar a la plaça de Francesc Macià de Barcelona per unir forces amb l'objectiu de destenyir la ciutat de groc. En aquella trobada, s'hi va infiltrar una càmera de **la Directa**, que va poder demostrar l'existència de grups d'ultradreta organitzats per atacar el sobiranisme i la llibertat d'expressió. Es fan dir 'brigades de neteja' i tenen el propòsit d'eradicar dels llocs públics qualsevol símbol independentista.

L'atac feixista a l'Ateneu de Sarrià. ARRAN

JOAN QUERALT

‘Llarena ha tingut por del buit’

El jurista avisa en aquesta entrevista que la decisió d'Alemanya sobre Puigdemont pot enfonsar tota el sumari de Llarena

ALBERT SALAMÉ

JOSEP CASULLERAS NUALART

El jurista Joan Queralt ens rep al seu petit despatx del nou edifici de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona. Ens envolta tot un corpus legal que el jutge Pablo Llarena ha caragolat fins a l'extrem per a poder mantenir una causa per rebel·lió, sedició i malversació a uns dirigents independentistes que no han comès cap d'aquests delictes. I la clau de Llarena, diu Queralt, és Alemanya: si el tribunal de Slesvig-Holstein denega el lliurament de Carles Puigdemont per cap delictes, s'ensorra tot. I si, aleshores, el judici contra els presos es mantingués, s'arribaria a una situació grotesca, incomprensible, i que Europa condemnaria. Per això, perquè no n'hi ha cap, d'aquests delictes, el professor i jurista avisa que seria un greu error que algun dels advocats volgués pactar condemnes amb la fiscalia.

—Dieu que si Pedro Sánchez volgués els presos polítics podrien ser al carrer en qüestió d'hores.

—L'acusació, que la porta el fiscal, o bé podria demanar l'alliberament dels presos polítics o bé donar suport a la petició que fessin els presos. Si al jutge d'instrucció ningú no li demana que es quedin a la presó, els haurà de deixar anar.

—Queden les acusacions populars.

—A aquests, dit d'una manera educada, se'ls ha d'incentivar. Deixem-ho aquí.

—Què voleu dir? Fer una trucadeta?

—[Assenteix.]

—És habitual fer això?

—Bé, Manos Limpias va tenir una incentivació pitjor: els van ficar a la presó. De tant tocar la pera, la cosa es va acabar. De maneres d'incentivar, n'hi ha moltes: es pot fer de grat o per força. Doncs a aquests, se'ls fa veure la necessitat que no s'oposin a l'alliberament.

—Amençar-los?

*Això no és d'avui
per a demà, i el
'tenim pressa' l'hem
d'aparcar*

*Quan els toquen la
unitat d'Espanya
s'obliden de l'estat de
dret*

—No. Els ho han de fer veure. Que és per un bé d'interès superior de l'estat. Hi ha moltes maneres de vendre les coses.

—Això no va passar quan la fiscalia va fer la petició d'alliberament de Joaquim Forn.

—Exacte. Perquè va ser una jugada hipòcrita: el fiscal es va retirar perquè sabia que ja hi havia els altres. Era pura gesticulació. Ara es tracta d'anar de debò.

—Per què van voler gesticular aleshores?

—Per Europa. Per demostrar que la justícia espanyola era independent.

—Doncs si la fiscalia ho vol, els presos poden ser al carrer demà mateix.

—Sí. És signar un paper, que pot ser aprofitant que els presos tornin a demanar el seu alliberament. Que el fiscal no s'hi oposi.

—Per què no ho ha fet fins ara?

—És que això depèn del govern. Si quan dilluns Pedro Sánchez piula una evidència, que és una qüestió política i ha de tenir una solució política, vol dir que els polítics no es poden amagar sota les togues dels jutges i fiscals. Doncs que en surti. Vinga! Si és cert això, que faci política. Ja sé que les coses no són tan fàcils, i que els principals obstacles que té Sánchez són gent que té dins del PSOE.

—Quina gent?

—És l'aparell del partit del qual Sánchez va ser víctima. Mireu, a França hi va haver un primer ministre que es deia Pierre Mendès France, que va exercir el càrrec només set mesos, i mai més no va tornar a ser polític, però és un referent ètic i moral de l'esquerra. Ell va produir la independència d'Indonèsia, la de Tunísia, va començar la del Marroc i quan tocava Algèria el van fer plegar. I tot això en set mesos. Sabia que era la seva mort política, però si agafes qualsevol llibre d'història hi apareix en lletres grosses.

—Voleu dir que Pedro Sánchez voldrà emular Pierre Mendès France?

—Tots els polítics volen passar a la

història. I ho fan els qui quan es troben un gran problema miren de resoldre'l de veritat.

—Es fa difícil de pensar que ho vulgui fer, tenint en compte les seves manifestacions recents.

—Sí, és clar. Crec que s'ha de distingir quan parla per als seus i quan no. No sempre és fàcil de desencripar-ho, això.

—La fiscalia del Tribunal Suprem pot rebel·lar-se contra la nova fiscal?

—No: apartats. Fora. Recordeu Torres Dulce? Fou el que es va negar a posar les querelles a Catalunya pel 9-N. No ho va veure clar. Al cap de tres setmanes dimetia. Allò que semblava un accident. Era un bon jurista, una persona conservadora, no us penseu que era un fiscal vingut de Sierra Maestra amb el Che Guevara a la motxilla. Però s'havia llegit el codi penal i va dir que no hi entrava. Doncs el van despatxar. És que el fiscal general el nomena el govern. No té independència, i no ha de tenir-ne, a diferència dels jutges. A la major part del món occidental, els fiscals són part de l'executiu.

—Però per fer això que dieu cal que ho vulguin.

—Cal coratge polític. De sobte, algú ha posat damunt la taula cartes noves, i no sabem com jugar-les. Si penses que en una situació de crisi com aquesta tot serà plàcid i que a les tres seràs a casa a dinar, doncs no.

—La pressió política interna a l'estat espanyol podria ser enorme si es decidís de deixar anar els presos.

—Fa un mes, qui havia de dir que hi hauria un canvi de govern a Espanya? Ningú. Si les coses es fan bé es poden obrir escletxes importants. Però això no és d'avui per a demà, i el 'tenim pressa' l'hem d'aparcar. Perquè hem de ser conscients que vivim on vivim. Aquí hem cregut que, essent persones educades, fermes en les conviccions polítiques i amb un exercici diplomàtic de base, tot s'arreglaria. I no. Què fan? T'envien els piolins.

Els polítics no es poden amagar sota les togues de jutges i fiscals

ALBERT SALAMÉ

—La coneixeu, la nova fiscal general de l'estat, María José Segarra?

—Personalment, no. Però en tinc bones referències. És una dona progressista i és una fiscal especialitzada en terrorisme. És una dona de qui tothom parla molt bé. Compromesa amb l'estat de dret. Aquí la gran qüestió és que la gent compromesa amb l'estat de dret, quan els toquen la unitat d'Espanya s'obliden de l'estat de dret.

—N'hi ha prou que canviï el punt de vista de la fiscal general si la resta dels fiscals continuen enfocant el problema de la mateixa manera?

—És una dependència jeràrquica. De fiscal, només n'hi pot haver un. Els altres són membres del ministeri fiscal, i ella té l'avantatge que no s'ha de desdir de res que hagi fet abans ella mateixa. Ella encara no ha fet res. I depèn del govern.

—Dieu que la suspensió dels diputats processats que fa Llarena és irregular.

—Sí. El contingut del 384 bis de la llei d'enjudiciament criminal ja és interpretat pel TC. Els rebels d'aquest article que

esgrimeix Llarena són els que utilitzen armes o explosius per a equiparar-los a terroristes. I en l'última interlocutòria el Suprem ja deia que en aquesta rebel·lió no hi havia hagut ni armes ni explosius. No ho diem nosaltres. Aquesta és la interpretació més estesa en la doctrina jurídica-constitucional i penal espanyola.

—Com s'entén que Llarena faci això?

—De la mateixa manera que la doctrina més estesa és que això no és ni rebel·lió ni sedició ni desobediència i en canvi ha tirat pel dret. Ha culminat aquest procés de recaragament de dret. La cirereta.

—És una suspensió una mica estranya.

—Sí, en certa manera ha tingut por del buit. No vull que m'acusin de canviar la composició del parlament. En la suspensió continuen essent diputats. Ell s'ha inventat un dret processal i penal constitucional. Va innovant. Quan estudiem dret haurem de fer l'apèndix Llarena.

—És producte d'una certa por de Llarena que no sembli que s'excedeix?

—És que hauria canviat la composició

del parlament. Fins i tot ell deu haver vist que això no ho podia fer.

—Us ha sorprès que Llarena actués com ho ha fet?

—A tots ens ha sorprès. Perquè era un home conservador, bon jurista, de tracte amable. Coneix tots els advocats catalans, i alguns amb una certa familiaritat, i de sobte aquest home arriba al Suprem i li agafa mal d'alçada.

—Si en comptes de Llarena hi hagués un altre jutge, hauria fet igual?

—Jo veig que les decisions de la sala del Suprem són molt semblants. La majoria de magistrats del Suprem estan convençuts que la unitat d'Espanya és el màxim atemptat. I això es resol amb el que tenim. I si això no hi entra bé, ho farem entrar com sigui, encara que sigui a cops de martell. Penseu que l'any passat, en el discurs dels tribunals, el president del Consell General del Poder Judicial va dir que la base de l'estat de dret era la unitat d'Espanya. Una bestiesa, perquè això no surt enlloc; perquè aleshores França no seria un estat de dret perquè

la seva base no és la unitat d'Espanya. El concepte d'estat de dret és universal.

—Aquest és l'origen del problema.

—L'avís ja el va fer Rosa Díez el 8 d'abril de 2014, quan el congrés va refusar la petició d'admissió a tràmit del referèndum. Per mi, és un dels dies oblidats però políticament més important, perquè dóna les claus de tot això que ha passat.

—Què va dir Rosa Díez?

—Que la unitat d'Espanya era un dret fonamental dels espanyols. No dic que sigui veritat o mentida, però estic segur que això va arribar a molta gent.

—No hi ha mecanismes efectius a escala europea per a aturar això?

—Quan dieu 'efectius' voleu dir ràpids? Perquè quan tens una inflamació de la panxa vas al CAP, et palpen, et diuen apendicitis, urgències i t'operen. Quan s'inflama l'estat de dret triguen deu anys fins a arribar a Estrasburg. Perquè en dret tot s'ha de poder demostrar i acreditar, i s'han d'haver exhaurit totes les vies internes espanyoles. I com que els d'Espanya saben que això anirà a Estrasburg dilaten els terminis en algunes coses.

—Com ara?

—Quan havien de votar Puigdemont com a candidat a la investidura, van dictar unes mesures cautelars sense haver-ho admès a tràmit. Això ha estat sis mesos pendent de recurs per dir que no hi havia objecte.

—És per això que Llarena també vol dilatar la decisió sobre l'euroordre a Alemanya?

—L'euroordre a Alemanya és la seva peça fonamental. A París, al Museu de la Ciència, hi ha el patró or; i a Suïssa, hi ha un rellotge atòmic: el patró temps. Europa és el nostre patró or, o el nostre rellotge atòmic; si el que fem nosaltres s'ajusta a aquests paràmetres o no. I fins ara a Europa han dit que, d'això, res. Escòcia ho allarga, i a Bèlgica han dit que no dues vegades, i els han deixat anar

ALBERT SALAMÉ

en llibertat i sense mesures cautelars. A Alemanya ho van fer correctament: hi havia una euroordre i van detenir aquest senyor i el van ficar a la presó; al cap d'uns quants dies hi va haver una vista i el van deixar en llibertat.

—El problema que té Llarena...

—...és que queden exclosos els delictes polítics de l'euroordre. I que hi ha la doble incriminació d'un delictes; i no és tant el nom que donis a un delictes en un país o en un altre, sinó els fets, que siguin incriminables. I la rebel·lió, tal com és presentada aquí, no és incriminable a Alemanya. Per això han dit que res de rebel·lió, i es miren la malversació. Però tampoc no hi encaixa, per la manera com és compresa a Alemanya i com és identificada aquí.

—Si a Llarena li deneguen l'extradició de Puigdemont, què passarà?

—Que aquí es faria un judici grotesc. El vice-president seria enjudiciat, per rebel·lió, malversació i més coses, suposo, i en canvi uns altres serien impunes i no els podrien fer res. I Puigdemont, amb el

no d'Alemanya, i els consellers a Bèlgica, i la consellera a Escòcia, podrien entrar a l'estat espanyol durant quaranta-cinc dies sense que els poguessin tocar. Per aquests delictes. No dic que durant aquell temps no se n'inventessin uns altres.

—Hi haurà un moment important que serà quan la fiscalia presentarà l'escrit d'acusació.

—Delimitarà el terreny de joc. Però això serà un segon capítol, que ja veurem. Ara toca posar-los en llibertat. I ha de quedar molt clar que aquesta llibertat ha de ser sense pactar-la; amb els presos no s'hi negocia mai. La llibertat no es negocia; es dóna o no es dóna. I s'han de deixar anar sense cap contrapartida; res d'això que hagin d'abandonar la política... Res de res, en aquesta primera fase.

—I després vindrà aquesta segona fase.

—Però vindrà molt condicionada per allò que passi a Alemanya.

—I en quina mesura ho condicionarà? Si no concedeixen l'extradició de Puigdemont per cap delictes, això com con-

dicionarà les acusacions amb vista al judici?

—Si condemnen els d'aquí, aniran a Europa i els diran que no.

—Però Alemanya, Bèlgica i Escòcia es pronunciaran abans del judici.

—Sí. I jo crec que la caiguda de les euroordres serà important. Albiro unes grans possibilitats que això sigui així. Diran a Espanya: no seguïu el patró, ni en longitud ni en temps, us ho heu de fer mirar.

—Seria possible que això s'acabés reduint a un judici només per desobediència?

—És que no hi ha ni desobediència. El primer d'octubre no van votar els polítics, sinó el poble. I resulta que havien despenalitzat els referèndums il·legals. Com es pot acusar de desobediència per un delictes que no existeix?

—I podria passar que ni tan sols tingués trellat fer el judici?

—Això és en mans de la fiscalia. Llàrena va damunt d'un cotxe, però qui té les claus i el dipòsit de benzina és el fiscal. I mentre hi posi benzina, el cotxe tirarà. Però si el fiscal no acusa, i les acusacions populars són incentivades, el cotxe no es mourà.

—La pressió política a Espanya pot influir molt la decisió que prengui la fiscalia.

—Però el clatellot a Europa seria terrible. Imagineu que els països requerits diuen que no, i malgrat això aquí continuen endavant; la condemna és ferma, i després anem a Estrasburg i diuen que això no era delictes.

—Al cap de deu anys.

—Però la bufetada per al sistema seria terrible. El descrèdit de la justícia espanyola seria brutal. I això ho han de valorar també.

—No en són prou conscients?

—Home, la justícia espanyola s'ha endut unes quantes cleques importants. Per

exemple amb la doctrina Parot; Marlaska, quan presidia la sala, va callar i va dir 'se ejecute'. És clar, si el de dalt et diu que això no és, doncs ho has d'acatar. Una altra cosa és la premsa de trinxera de Madrid, que deia 'doncs toquem el dos d'Europa'.

—I bombes a les cerveseries de Munic.

—És que gran part d'aquest nacionalisme caspós espanyol viu al segle XIX. No sap que els magistrats alemanys, belgues, suïssos, escocesos, tenen internet? Que saben espanyol? És una autarquia mental i jurídica. Quan diuen que s'han de posar bombes a les cerveseries als alemanys no els agrada gaire. I el jutge també és alemany, eh? I es demana: a quin país hem de lliurar aquesta gent? I més, quan ningú no ha dit res sobre declaracions d'aquestes. Què hi ha dit l'Associació de la Premsa de Madrid?

—Veieu possible que alguns advocats de la defensa puguin pactar amb la fiscalia?

—Me'n reservo l'opinió. Però jo crec que no pot haver-hi pactes.

—No entendríeu que ho fessin.

—Ni com a jurista ni com a ciutadà. Ara, reconec que qui és a la presó es troba en una situació especial. I tampoc no podem imposar patrons de conducta de defensa. Dit això, aquesta política d'appeasement ['pacificació'] no funciona. És el que van fer els anglesos amb els nazis als anys trenta; quan tornaven amb avió de l'última conferència es van assabentar de la invasió de Polònia. No funciona; perquè reconeixes la teva culpabilitat, reconeixes els fets, i de cara als altres és brutal. I dones benzina a les acusacions. Del punt de vista jurídic i polític és un error. Ara, per a qui és a la presó, amb les penes astronòmiques que demanen, el món és el dos per tres de la cel·la. S'ha de tenir en compte tot. Crec que els advocats no ho fan, això.

—Hi pot haver maneres diferents d'entendre la defensa per part dels advocats.

—Ni tots els processats tenen la mateixa importància processal, perquè no han tingut la mateixa intervenció.

Que hi hagi aquesta causa pendent a Alemanya és una variable que no podem governar

Boye és molt llest. És un home amb un sentit estratègic brutal

—No tots els advocats entenen de la mateixa manera la dimensió política d'aquesta causa?

—Tots els advocats tenen com a primer mandat defensar el client.

—I en un cas com aquest, amb presos polítics?

—Sí, però el pres és qui es troba dins tancat. No es pot fer un judici si no tenim en compte això. Hi ha qui ho ha fet ja, que és el Santi Vila, i això ha implicat el seu apartament. Crec que de vegades podem massa de fer pronòstics sense tenir totes les dades. Són molt variables. Que hi hagi aquesta causa pendent a Alemanya és una variable que no podem governar. Si l'extradeixen per malversació només el plet queda igualment coix. Si no l'extradeixen per res, la coïxesa és de totes dues cames. Potser qui vol un appeasement de debò són alguns sectors a Madrid que no volen fer el ridícul. Però això no ho sabem.

—Us va sorprendre que Boye fes aquella alerta?

—Boye és molt llest. És un home amb un sentit estratègic brutal. ■

MARC GRANELL

‘Els poetes són els éssers més imprescindiblement inútils de la terra’

S’ha publicat la seva ‘Poesia completa (1976–2016)’ i ha estat tot un fenomen literari i popular. Una bella excusa per a parlar amb el poeta de l’arrel i la desolació

NÚRIA CADENES

Passa molt poques vegades que, fent una entrevista, perdís la noció del temps, que, quan s’acaba, t’enduguis aquella sensació d’haver passat una hora i mitja tocant la història viva del teu país, la poesia del teu país, la literatura. I l’angoixa, també, de no poder-ho, després, reflectir. Com l’expliques, aquella manera de brillar que tenien els ulls en algun moment, en parlar dels versos, dels amics, del dolor i l’esperança? Marc Granell (València, 1953) és un poeta amb totes les lletres de la paraula poeta. I amb tot el que contenen. Ara té, a més a més, una *Poesia completa* (1976–2016) que ha publicat la Institució Alfons el Magnànim i que ha estat un veritable èxit de vendes.

—Deixeu-me que us doni l’enhorabona pel ‘best-seller’.

—[Riu] Realment ha estat un goig i una sorpresa. Però crec que s’han ajuntat moltes coses. Primer, que comença a haver-hi visibilitat, que hi ha hagut promoció, presentacions, amb l’espectacle ‘Granell de mà en mà’. Perquè, realment, quan dèiem que ens volien invisibilitzar parlàvem d’un fet real. I ara es nota una miqueta de respir. Tot això ha propiciat que hi haja hagut aquesta venda d’un llibre de poemes.

—Poemes i obra completa.

—Exacte, que sempre ha estat difícil. A vegades, ni els mateixos poetes compren la poesia completa d’un altre perquè en tenim ja pràcticament tots els llibres. I queda més per a estudiosos. Però crec que també ha estat un encert introduir al mateix nivell la poesia feta per a infants, per la qual, potser, sóc més conegut. I hi ha el fet que el volum no ix car, que sempre ajuda.

—Com us va sentir quan us va arribar la proposta?

—Doncs va ser molt satisfactori. Perquè, a més, la proposta es va fer amb una part d’estima, també. Sé que la idea, que va venir d’un treballador de la casa, Pere

Allò que produeixen els poetes ens fa molta falta. Sempre farà falta

Jo crec que l'art ve de l'expressió del malestar

Gantes, va sorgir també com un petit reconeixement al fet que jo havia treballat en la IVEI [Institució Valenciana d'Estudis i Investigació, dissolta pel PP]. De fet, quan va arribar la nova corporació a la diputació, el nou diputat de Cultura, Xavier Rius, volia trobar la manera que tornara. Vicent Flor també em va cridar. Però és que ens ha agafat una miqueta majors, als qui ja som majors, tot aquest canvi. Molt il·lusionant, això sí. Però jo ja estava bé on era. Tota aquella època va ser aquella època, es va morir o més aviat la van matar, però ja han passat vint anys. De tota manera, volien fer alguna cosa.

—Doncs els ho agraim.

—La idea de la poesia completa també entrava dins d'una voluntat de continuïtat: començar aquesta etapa amb mi era mostrar un cert reconeixement a la IVEI. Us he de dir que em feia un poquet de vergonya, perquè considere que hi ha altres poetes que havien d'anar primer, sobretot Jaume Pérez Montaner, i de seguida ho vaig dir. Però vaig entendre que hi havia aquell reconeixement. Quan em preguntaren en quina col·lecció volia que apareguera, ho vaig tenir molt clar: en les Obres Completes.

—Per què?

—Era un poc mític per a mi, de quan treballava a la IVEI i hi férem les de Gil Albert, les de Vicente Gao... Aleshores ho feia la impremta Soler, que per a mi, i crec que per a tots, és un altre mite. Aquesta vegada no l'han impresa però sí que n'han fet l'edició. Són perfectes, els germans Soler. La voluntat de recuperació també va propiciar que Vicent Berenguer dirigira la col·lecció, i com que ell també és partidari de mantenir la imatge tradicional dels llibres, se n'ha recuperat el format original.

—A banda del contingut, com a objecte el llibre també és preciós.

—Jo sabia que Soler i Vicent Berenguer ho farien. I, damunt, s'ha reprès també la col·lecció de poesia, que Eduard Verger i jo començarem en la IVEI, i Vicent ha

tingut l'encert de mantenir el mateix disseny, com dient, bé, han passat vint anys que no s'ha publicat res i han volgut amagar els llibres que hi havia, però és igual: ara tornem i continuem.

—Ara pensava en aquella frase—vers que diu que 'els poetes són els éssers més inútils que hi ha sobre la terra'.

—Sí, és un poema irònic. Pensant en com són considerats els poetes dins d'una societat que només valora els diners, el triomf, el poder. I per això acabe dient que són els més imprescindiblement inútils, perquè allò que produeixen ens fa molta falta. Sempre farà falta.

—D'on us ve la dèria de fer poemes?

—Doncs això no se sap mai. Crec que la dèria de fer poemes, d'expressar-se o de fer qualsevol art, ve molt en la primera joventut, d'un sentiment de malestar, amb tu mateix i amb el món. I no se sap per què, però hi ha persones que necessiten expressar-ho. Jo crec que l'art ve de l'expressió del malestar. I comences. Després hi ha molta gent que ho deixa. Però n'hi ha d'altres que no. I jo vaig continuar. També perquè vaig tenir molta sort.

—Sort?

—Sí, perquè per a enganxar-se a una cosa es necessita l'amistat. I jo, de seguida, des dels quinze anys, que vaig fer el primer poema...

—Una lira en castellà...

—Exacte. En el col·legi, per eixe sentiment de malestar. Però vaig tenir la sort que de seguida va venir Jaime Siles: tenia només dos anys més que jo, però va venir a fer grec. Ja despuntava en la nova poesia. I férem molta amistat. I immediatament férem un grup amb gent del col·legi que també escrivia: José Luis Falcó, José María Izquierdo... A partir d'aquí sempre he anat amb gent. De seguida vaig conèixer Piera, Eduard Verger, començarem a fer les tertúlies. I en fas forma de vida, també: la poesia, a banda d'aquesta necessitat d'expressió, és també una forma de vida. I el grup és

importantíssim: comentar què es llig, que l'un llisca el que ha fet l'altre, el comboi, les revistes...

—Quina va ser la primera?

—Amb Pere Bessó, i amb el ciclostil dels salesians, ja en férem una: Múrice. Les portades eren del meu germà, molt surrealistes. I com que Piera ja tenia contactes, hi publicà Luis Antonio de Villena, Luis Alberto de Curenca, fins i tot Jorge Guillén ens donà un poema. I era una revisteta de res. Però ja teníem aquell impuls. Per això a mi m'ha agradat sempre, a banda d'escriure poemes, fer llibres, i pensar com es fa un llibre de poemes. En la meua generació això era molt important. Ens agradava estructurar el llibre. I jo anava fent cada llibre quan em venia la poesia.

—Ella?

—És que la poesia et ve. I ve ja en versos. Jo necessite sempre els dos o tres primers versos, que em vénen amb el seu ritme. I ja note què hi volia dir, què m'impulsava. Vaig escrivint poemes i veient el llibre, com estructurar-lo.

—Mentre feu un llibre, no us surten dissidents, poemes que no hi encaixen i que queden solitaris?

—No, no. I, a més, jo ho he publicat pràcticament tot. No em desviava gaire del propòsit. En aquella temporada, que solia durar nou mesos o deu, que estava actiu poèticament, sabia molt bé què volia dir. Un altre problema greu: com saps que s'acaba un llibre? [Riu] Passa molt. En narrativa supose que també, però en poesia, molt. I, tanmateix, sí que ho saps, perquè notes que et vas acabant. I al final ja et vénen poemes que van canviant. I veus que arriba una altra època: normalment, els últims poemes d'un llibre ja l'anuncien. Però per a aquesta nova època has d'estar callat. De vegades, molts anys. Perquè si no et ve, no et ve. I tu, com que no pots anar a ella, pots fer exercicis, que no són poemes, i et quedes buit. Al principi, quan ets jove et preocupes: oh, ja no sóc poeta! [I torna a riure] Però no passa res. Torna a venir.

MARC GRANELL

POESIA COMPLETA 1976-2016

INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM
CENTRE VALENCIÀ D'ESTUDIS I D'INVESTIGACIÓ
M M X V I I

Coberta de la 'Poesia completa' de Marc Granell. IAM

—Heu estat molt cru, fosc, poèticament parlant.

—Els poemes existencials són els més foscos. Perquè, és clar, el poeta es despulla però té vergonya. A vegades, aquesta poesia fosca és tan sols que et vols despollar però et vesteixes [riu]. I llavors aquesta problemàtica meua, afectivo-sexual, diguem-ne, que apareix molt en la meua poesia, era més fosca. Sempre hi ha la idea de la mort, també, que per a mi és fonamental. Crec que és el tema.

—En el primer 'Plaerdemavida' per a À Punt Televisió, hi parlàveu de la idea de la mort. I fèieu una pausa: 'De la mort: no de l'amor'.

—És la fonamental de tot art. I de l'ésser humà. És el gran problema.

—Parleu sempre des del doble vessant: hi ha la insatisfacció íntima, humana, aquesta angoixa existencial i, alhora, l'arrelament, el compromís amb el país.

—Són les dues línies que han fet tots els meus llibres. I conscientment. La dialèctica entre la part social i la part existencial. De fet, el motor principal per a escriure, que en part era contradictori amb la meua generació, era la qüestió social, la qüestió fins i tot política, de la poesia. Per una altra banda, aquesta mena de poesia més política és molt difícil de fer. De no caure en el pamflet. I tota aquesta problemàtica, junt amb el desencant dels anys vuitanta, em va fer callar durant molt de temps.

—Un poema polític ha de dir coses ara, però les ha de continuar dient passats deu anys, cinquanta, cent.

—És clar, ha de ser un poema. M'agrada servir una causa, però si vols que ho faci, ha de servir al lector com a poema. És com els poemes d'amor enamorat.

—També costen?

—Per la mateixa raó: han de ser poemes. No han de ser una mera exaltació teua ni de l'altra persona. Un poema d'amor enamorat ha de servir a un lector que en aquell moment no estiga enamorat.

—Sou conscient que 'Versos per a Anna' és, per a molta gent, una fita de la poesia d'amor.

—Bé, a mi m'agraden tots. Però va ser una cosa curiosa. Perquè aquells poemes no eren poemes, al principi: eren, de veritat, notes a Anna.

—Sí: és una història preciosa.

—Després de quinze anys d'anar a sopar amb els amics de Xirivella, un dia finalment m'hi vaig declarar. I l'endemà li vaig enviar un ram de roses amb una noteta: 'No hi ha llum com la llum...' Aquell va ser el primer. Eren notes a ella, no pensava en poemes ni en res.

Però resulta que en la boda, com a regal per a la gent, el meu germà en va fer el primer quadernet. Després em va costar molt publicar-lo. Els meus amics, per exemple, n'eren un poc reticents.

—Éreu la generació que havia de trencar.

—És clar. I deien que no era jo, que allò no era la meua poesia de tragèdia i vida desolada. I vaig enviar-lo a editorials. Però res. Va ser Josep Ballester qui es va adonar que allò podria anar bé.

—I amb els poemes infantils també va trencar els apriorismes.

—Sí, va començar perquè Rosa Serrano, en Tàndem, per idea de Josep Ballester, diu a començament dels noranta: per què no fem una antologia per a nanos? I ens hi vam posar. Però era difícil trobar poemes. Recorriem als anys trenta, al paisatgisme sentimental... Que sí, que sempre entra, però i els de la nostra generació? I va arribar 'L'arbre vell', i vaig estar tan bé fent-lo...! Com mai. Em va sorgir, i amb aquella rima, que no l'havia feta abans. Jo, de fet, tenia fama d'un vers...

—Despentinat, en diu Francesc Calafat.

—Això. I jo explicava que era el meu ritme, que volia ser expressionista... Coses així. Però em va sorgir aquell poema. Després, Àfrica Ramírez i el meu germà, que treballaven per a Tàndem, em van dir que per què no m'ho proposava. I va sorgir *L'illa amb llunes*. Que és un llibre amb poemes infantils i d'altres per a més grans, però sempre amb aquella musicalitat que m'ha anat molt bé per a agafar precisament el ritme que defense que ha de tenir la poesia.

—Encara que no tingui rima.

—Encara. I això m'ha beneficiat en tota la meua poesia. Jo no en sóc especialista, però entre els dos grans vessants de la poesia i de la literatura, això que en la nostra època se'n deia o social o formalista, pense, simplement, que el poema ha de ser poema: ha de ser allò que dius i com ho dius, tot unit i perfecte i com més bé, millor. Com fan els grans poetes. En el meu cas, en castellà, pense en Antonio Machado, que sembla que no faci res i té una tècnica impressionant. O, ja en els meus, en Salvador Espriu, Vicent Andrés Estellés, Miquel Martí i Pol. El fet és que hi ha escriptors que incideixen molt més en allò que dius que no en com ho dius. I n'hi ha que fan just el contrari. Jo sempre he tirat per allò que dius. Quan érem joves, Machado ja m'agradava, però era un pecat dir-ho. I en el primer grup, el grup surrealista que férem en el col·legi, amb José Luis Falcó, jo era Machado i ell era Juan Ramón. Ara: qui va poder fer el pas per a escriure en català? Jo. Perquè tenia aquesta idea política. Ell no, ell tenia la idea de la poesia pura.

—Perquè a casa parlàveu en castellà.

—Sí. Fins a vint-i-tres anys, res. Sentia mon pare, i l'avi, que era el seu sogre, com parlaven entre ells, la tieta Carme, que era com la meua àvia, de Paiporta, que no parlava castellà. I mon pare, que era d'esquerres, després em deia: 'No, si a mi m'hauria agradat molt...' Però no se'ls havia ocorregut. Eren els anys cinquanta.

—A la ciutat de València...

—És clar: carrer Conde de Salvatierra, en

*El poeta es despulla
però té vergonya.
A vegades, aquesta
poesia fosca és
tan sols que et vols
despullar però et
vesteixes*

*En la literatura
infantil no hi entra
res que no siga en
barceloní. Les formes
nostres no existeixen*

el col·legi del Pilar. Allà al final férem un grupet que teníem interès pel valencià i anàrem a demanar a l'Alfons Cucó que fera una conferència. Però no ens va fer cas. Devia dir 'aquests del Pilar, on van?' [Riu] Però d'entrada jo no em deixava anar. Perquè, a més, sóc vergonyós. No sé com ho vaig fer. Per coherència, ho vaig fer. I tot al mateix temps: escriure, llegir i parlar. I després de seguida hi va haver l'encontre d'escriptors que va dur Pep a Gandia...

—Quan dieu Pep voleu dir...

—Josep Piera. I vingueren tots. I jo, mut. Va ser un moment entusiasmant. Vaig deixar la facultat. I em vaig posar a treballar a la Federació d'Entitats Culturals, sense cobrar, per a fer la revista i coses així, i per al Centre Carles Salvador. Que així vaig aprendre la llengua: treballant-la. I així vaig conèixer Anna: a Xirivella, fent-li classes de valencià. I per això m'agafaren en el moment escaient en l'hora oportuna que vaig poder entrar de traductor.

—Com va anar?

—Era allò que fèiem, el Nou d'Octubre, que venien les columnes dels quatre punts cardinals, i les coordinàvem des de la Federació. I em va cridar l'Eliseu [Climent] i em va dir que Albinyana, el president, necessitava traduir al català el text dels polítics i no tenien ningú per a fer-ho. I un matí vaig agafar el meu Ferrer Pastor, vaig entrar amb la meua maquineteta en la sala on hi havia tots els polítics, i au. Aquell text deu estar fatal, però es va fer. Al cap de poc de temps, s'havia de traduir el Diari Oficial de la Generalitat, i Vicent Soler em va dir: tu vindries? I igual, me n'anava a la Generalitat dues hores al dia amb el meu diccionari. Em vaig llançar a la piscina. I vaig aprendre la llengua fent-la. Va ser un moment il·lusionant. Al mateix temps, començarem a fer les edicions de la Federació amb el meu germà.

—Manuel. Sempre en parreu.

—És que només en som dos. Ens duem onze mesos. Jo, el major. I hem anat

molt junts. Ell era més inquiet i jo més poregós, sempre en casa. Però junts. El meu pare era molt intel·ligent, culte, un gran lector, però no havia pogut estudiar. Era mecànic dentista. I volia haver estat escriptor o pintor. De nanos, passàvem moltes estones escrivint, dibuixant. Era un caliu. I mira, jo vaig tirar per les lletres i el meu germà, per la pintura. Després vaig tenir Artur Heras de professor, en cinquè de batxillerat. Però qui es dedicà a l'art fou el meu germà. M'ha il·lustrat molts llibres.

—Quan establíu que sou poeta?

—Prompte. Pels amics. Amb Jaime Siles, a banda de les classes, parlàvem molt. En estiu fins i tot anava a sa casa, a la plaça del Xúquer, a les vesprades, a continuar traduint llatí i grec. I hi havia la poesia: tenia una biblioteca que per a mi ha estat fonamental. I de seguida hi va haver el grup del col·legi: estàvem tot el dia en ma casa, fent vida de poeta. O anàvem per València fent el surrealista.

—Què voleu dir?

—Literàriament, imitant el surrealisme, que era la nostra influència. Però, després, fent coses... trencadores, peculiars. Fèiem prou de teatre, però al col·legi Jesús i Maria, que eren més convencionals, feren una obra que ens semblà una antigor, i anàrem a reben-tar-la. Posàrem del revés el quadre del papa, coses així. Els pares dels actors, pobrets, quedaren... Un m'agarrà de les barbes i tot! Bé, en aquella València fèiem això.

—Francesc Anyó i Borja Penalba han musicat els vostres poemes i n'han fet un espectacle, 'Granell de mà en mà'. Què sentiú en sentir-los, en sentir-vos?

—Doncs mireu, m'han reconciliat amb la meua poesia. Sé que he fet coses bé, i que algunes arriben, però ara que vaig als recitals que fan, dic 'xico, no estan malament!' [Riu una bona estona] Han sabut descobrir els poemes. O, almenys, a mi me'ls han fet descobrir. Per tant, és una alegria tremenda. Recorde

quan Serrat va traure Machado i Hernández: com que nosaltres, de joves, érem poetes exquisits, vam dir que no funcionava! Ho mires ara i penses: quines coses! Igual com ara sent molt la desavinença amb Estellés. Però com que érem els nous poetes havíem d'anar contra el major.

—És llei de vida.

—Sí. Però després ho veus i... En fi. Com les baralles entre nosaltres. Rodríguez Castelló feia *Lletres de Canvi*, amb Jaume Pérez Montaner; nosaltres, amb Josep Piera i Eduard Vergés, *Cairell*. Després hi havia Joan Navarro i Gaspar Jaén, que ens tenien idea; i nosaltres a ells. Tot plegat, un poc fomentat per Fuster, també, i per Ricard Blasco: deien que calia que ens pegàrem en la premsa perquè això era una societat literària.

—Joan Fuster exercia el mestratge?

—Exercia en el sentit que hi anàvem. Era Fuster. Era el papa. I ell exercia però d'una manera que et feia sentir que estaves content, però punxant-te.

—La relació amb la resta dels Països Catalans sempre l'heu tinguda present.

—Sí, perquè començarem així. La idea de la generació dels setanta, més que per estètica és per aquesta funció. Gràcies a Pep [Piera], em posaren en les antologies. Dient en el pròleg que me n'eixia un poc. Però sempre m'he considerat que era part del moviment. De Països Catalans, de l'Associació d'Escriptors, de les relacions que hem creat. Encara que jo, com que no he viatjat, no les tinc tant, hi són. Ara, sí que he notat que, a partir de les autonomies, no és igual. En la literatura infantil es nota molt: no hi entra res que no siga en barceloní. Les formes nostres no existeixen. Però les relacions personals, sí, es mantenen. És inevitable: és la literatura catalana. Políticament hi ha hagut decepcions, però literàriament estic molt satisfet que tota la faena que s'havia de fer sí que quallà. Literàriament, contra vent i marea, contra tot, l'eclosió d'escriptors d'aquí és important, i n'estic molt content.

—Heu publicat l'obra completa, però entre parèntesis hi ha els anys que abasta: 1976–2016. Perquè continueu escrivint.

—Sí, espere que sí. Bé, ja tinc poemes. Alguns que han nascut d'encàrrecs, per exemple. Ara que, si em ve la poesia una altra vegada, com jo espere... I ho espere sobretot per a tornar a sentir això que és inexplicable, quan crees, dins, quan escris, dolors i satisfacció i tot junt. Necessite sentir-ho una altra vegada. No sé si vindrà o no vindrà. Però jo estic obert. Perquè la poesia t'ha de vindre, però tu has d'estar atent.

—Quin és el darrer llibre que heu llegit?

—En són tres. La meua lectura sempre és assaig, novel·la i poesia. En poesia, llegesc una antologia de Milosz traduïda pel Ferré: ja havia llegit la del català, però en va fer una altra en castellà, també una antologia molt àmplia, i és la que tinc ara. En assaig, ara acaba *El llibre daurat*, de Pep Piera, que està molt bé perquè escriu molt bé: sobre la pael·la, i és la història de València, també. I, de novel·la, la segona de Flannery O'Connor, *Los violentos lo arrebatan*. Ja havia llegit *Sangre sabia*, i és una cosa opressiva del mig oest religiós americà, amb una prosa perfecta. Jo... És que m'hauria encantat escriure novel·la. Però veig el món des de l'emoció: no sabia descriure sinó expressar aquesta emoció. I, és clar, això em duu sempre al poema. Perquè a mi, a més, posats a fer narrativa, m'agradaria fer aquella del dèneu.

I el seu somriure és lluminós. I l'entrevista s'acaba perquè bé cal anar a dinar. I abans ha de comprar el número de loteria que fa més de cent anys que juguen a la família, i que passa de pares a fills. I tornar a casa pels carrers de la seva València que recorre sense pressa. I dir-se per dins, potser, perquè de segur que se'l sabrà de memòria, un poema qualsevol. D'aquelles notes d'amor enamorat. O de les guerres. Contra les guerres. De la terra. I de la gent que hi viu. Dels poetes. Perquè

No sé com ho vaig fer. Per coherència, ho vaig fer. I tot al mateix temps: escriure, llegir i parlar en català. A vint-i-tres anys

La poesia t'ha de vindre, però tu has d'estar atent

Els poetes són els éssers més inútils que hi ha sobre la terra.

No fan res de profit.

No fan fàbriques.

No fan guerres.

No fan negocis.

Per no fer no fan ni tan sols diners amb allò que fan.

Que són ales.

Que són febres.

Que són somnis.

Els poetes són els éssers més imprescindiblement inútils que hi ha sobre la terra.

**D.E.S.
C.O.N.N.E.C.T.A.**

ARTS ESCÈNIQUES
GASTRONOMIA / LLIBRES / MÚSICA
CULTURA POPULAR
CINEMA / ARTS VISUALS / MUSEUS
FIRES I MERCATS

Cultura popular L'Escaldàrium de Caldes de Montbui

Música Comença el festival de Cap Roig

Fotografia 'Memorial retirada' a la Maternitat Suïssa d'Elna

14-15/7/2018 > VilaWeb {Paper

*'La llegenda de sant Jordi, la princesa i el drac'
de Banyeres de Mariola implica més
de cinc-cents persones*

LA VERSIÓ MÉS CRÍTICA I MULTITUDINÀRIA DE LA LLEGENDA DE SANT JORDI

Només es fan dues representacions de la llegenda de Banyeres cada tres anys. LLSJ

LA VERSIÓ MÉS **CRÍTICA I MULTITUDINÀRIA** DE LA LLEGENDA DE **SANT JORDI** ES FA EN PLE ESTIU A **BANYERES DE MARIOLA**

Tradicions 'La llegenda de sant Jordi, la princesa i el drac' implica més de cinc-cents persones

PAU BENAVENT

‘**H**e sentit dir al vent que aquest mal tornarà i perdurarà generacions rere generacions. Es presentaran nous dracs d'aparences diverses, però la força i la unió del poble els farà front i els vencerà.’ Amb aquest advertiment acaba l'espectacle *La llegenda de sant Jordi, el drac i la princesa*, la versió lliure i col·lectiva de la llegenda tradicional de Banyeres de Mariola, a l'Alcoià.

Només se'n fan dues representacions cada tres anys. I es fan dins les festes de Santa Maria Magdalena per aprofitar la Fira i el Mercat Medieval de 'la Malena'. El 13 i el 14 de juliol gran part del parc municipal de 'Villa Rosario' es transformarà en un escenari de 42 metres quadrats integrat en la natura.

És l'espectacle de teatre popular més voluminós del País Valencià. Mobilitza veïns i associacions de tot el poble. Hi actuen més de 300 actors caracteritzats i un equip tècnic de 29 persones, dividides en 22 seccions. En total, *La llegenda* implica 500 persones de totes

les edats i condicions: l'obrer i l'amo de l'empresa, el batlle i els regidors, la colla de dimonis, el metge i el pacient, el mestre i l'alumne i famílies senceres hi treballen en peu d'igualtat.

Macu Aracil és actriu i coresponsable del vestuari, 13 membres de la seua família hi participen: 'Nosaltres no érem de teatre i ara, mira... És molt bonic perquè gires el cap i sempre veus familiars a l'escenari: mon pare vestit de frare, una filla vestida de "xispeta" del gremi dels ferrers... Tota la família és a l'escenari i encara en tenim a baix, mirant. Ens hi impliquem molt. A banda dels assajos generals, hi ha molta

Al darrere de cada representació hi ha catorze mesos de feina autoorganitzada. LLSJ

més feina. Pensem en *La llegenda* quan anem a la caseta de camp, durant l'any; posem la música i en practiquem els balls, les àvies i les ties cusen els vestits. Significa molt per a nosaltres.'

Juanjo Serrano, el director d'escena, diu: 'Posar en marxa tantes persones i que et facen cas és molt complicat. Cal tenir les coses molt clares per a treballar-hi bé. La sort és que és gent del poble i això ho fa fàcil, coneixen l'obra. Tenim dos persones grans que hi participen des de l'any 2009 i, alhora, xiquets ben menudets. La gent s'hi aboca i vol participar-hi, això és molt gratificant.'

Al darrere de cada representació hi ha catorze mesos de feina autoorganitzada, desenes de reunions i milers de *whatsapp*s. S'hi aconseguen fons amb rifes, venent samarretes i tasses promocionals, amb patrocinadors, ajudes públiques i quotes. Alhora, es fan rutes dramatitzades i activitats a les escoles i a la residència de gent gran.

Amb tot això, l'espectacle esdevé una de les expressions creatives més

potents de l'associacionisme i del teatre popular valencià. Jordi Garcia explica: 'El teatre popular ofereix la possibilitat que la gent participe activament, que el teatre arribe als nostres escenaris quotidians –cosa que no té el teatre de saló a la italiana, en un escenari. El de carrer té un atractiu especial perquè és molt pròxim a la gent.'

Jordi Garcia és pedagog, director de teatre i artista. Va escriure *La llegenda* com una activitat més de la localitat per a celebrar el segon centenari de l'arribada de la relíquia de sant Jordi a Banyeres de Mariola, l'any 1981: 'Vaig escollir la llegenda de sant Jordi perquè és molt important. Va lligada a moltes altres llegendes laiques de la nostra cultura i de la Mediterrània. El nostre sant és molt arrelat a Banyeres de Mariola i és una herència de la conquesta de Jaume I, va ser el primer patró del cap i casal i, a més, a mi em diuen Jordi i sempre m'ha cridat l'atenció la llegenda, amb el drac sota el cavall, oblidat...'

Caràcter laic i valors contemporanis

La trama se situa en l'època medieval i parteix de la narració tradicional: el sant salva la princesa de ser devorada pel drac al final de l'obra. Però el guió té algunes particularitats, amb tot de personatges còmics, dramàtics i espectaculars.

Un algtzír, un cec i el seu pigall condueixen la narració, hi ha un rei i una reina febles, el poble té poder de decisió i s'organitza en deu gremis relacionats amb la cultura local: des de forners i llauradors a espartenyers i teixidors, el frare malda per inculcar valors cristians, els joves s'enamoren i les dones representen la capacitat d'indignació, de reacció, de lluita i de resolució. Tot això amb dosis d'humor, fantasia i sorpresa.

El poble pren el protagonisme i esdevé heroi, el drac apareix envoltat de foc i hi lluita. En canvi, el paper de sant Jordi no és gaire important, tot i aparèixer al cel amb la seua aurèola feta d'efectes especials. Jordi Garcia explica: 'Tota l'obra és un símbol de la manera com les societats es cohesionen entorn de problemes co-

mun. En aquest cas, el drac representa els problemes i la maldat, ens duu a reflexionar i a adonar-nos dels innombrables dracs que tenim i tindrem en la nostra societat real. Alhora, la llegenda convida a reconsiderar la monarquia, perquè el poble és una entitat important que passa per damunt dels reis –que tenen un paper còmic. Les dones són lluitadores i reivindicatives, estan indignades per la injustícia de ser les úniques víctimes del malefici. També hi ha un missatge de la visió que els xiquets tenen dels adults, de com veuen els grans problemes socials que també els afecten a ells, conflictes en què no són tinguts en compte i que no poden resoldre. I, és clar, apareix l'enamorament perquè és un tema molt important per als humans.'

El text de la llegenda incorpora frases fetes i expressions molt arrelades al territori: 'El teatre és una realitat de contextos concrets. En el curs dels anys he tingut en compte el tarannà de la gent del terreny, la manera de ser i de parlar, perquè el llenguatge també reflecteix una manera de pensar i de sentir les coses que vivim. La gent de l'Alcoià o del Comtat té la seua idiosincràsia i el llenguatge és important, és més important que no sembla. L'obra té en compte cada element: de la llengua al mínim detall de l'escenografia o la música.'

Sonoritat d'arrel. Música i danses antigues revisitades i noves composicions

Miquel Payà és el compositor, ha confecat un entramat sonor que lliga cada element de l'obra: 'Amb el temps hem eliminat músiques que no s'adequaven al conjunt de l'espectacle, un rock que hi havia per al drac, una cançó típica dels grups escolta, etc. Hem adaptat música d'època, però hem mantingut les que s'han popularitzat, com ara la *Cançó de la llegenda*.'

L'obra es nodreix, majoritàriament, d'arranjaments, adaptacions o transcripcions de peces anònimes medievals del *Llibre vermell de Montserrat*, de las *Cantigas de Santa Maria* d'Alfons X el Savi o de peces renaixentistes del *Cancionero*

L'obra es nodreix, majoritàriament, d'arranjaments, adaptacions o transcripcions de peces anònimes medievals. LLSJ

de *Palacio* i de Mateu Fletxa el Vell. Però també hi ha músiques originals per a l'espectacle, una cançó del grup de rock Inèrcia que es balla amb passos de batxata, una transcripció de l'*Homme armée* de Karl Jenkins o diverses referències musicals que apareixen i reapareixen durant l'espectacle, com ara unes notes d'Ovidi Montllor o de *Serra de Mariola*, cançó tradicional de les comarques centrals.

Algunes danses es ballen d'acord amb les coreografies de l'edat mitjana i n'hi ha que són de nova creació. La manera de ballar-les deixa entreveure, sovint, que Banyeres de Mariola és terra de moros

i cristians. Un fet que també passa amb la música: algunes instrumentacions recorden el ritme de les marxes cristianes i tenen una sonoritat molt arrelada al territori.

Hi ha dolçaines, instruments de vent metall, vent fusta, corda fregada i pinçada i una coral: 'Cada tres anys et ve la feinada. Com que sempre fem petits canvis, hem de fer o refer els materials per a cada músic. Però és molt gratificant, entre tots constituïm un patrimoni cultural d'una transcendència molt important per a la població. És una faena col·lectiva en què tothom aporta la seua

Les passions, els pastorets o les llegendes de sant Jordi són espais educatius i de socialització excepcionals. LLSJ

faceta artística, i jo estic molt content d'haver ajudat tant com he pogut.'

La llegenda serveix de plataforma de projecció per a músics, actors i personal tècnic de la localitat. Leo Ferre té vint-i-dos anys, és el cap d'art i regidoria i té l'encàrrec de remodelar l'escenografia, el vestuari, el concepte d'il·luminació i l'*atrezzo*, una tasca que, alhora, és el seu treball de final de grau de Belles Arts: 'El poble m'ha donat l'oportunitat de fer-ho i estic molt il·lusionat perquè hi participe com a actor d'ençà de l'any 2003. Ho faig molt de gust, però és una faenada. Hi pense sempre, tant si sóc en un viatge com si mire la televisió, perquè les referències visuals les agafem de la vida real i les apuntem en una llibreta. Enguany hem organitzat cada gremi en una paleta cromàtica: els forners van de verd, marró i blanc, els teixidors de blau... Però hem mantingut el vestuari original dels personatges principals, entre altres coses. És una faena molt agraïda i t'ho passes molt bé.'

Més de dos mil espectadors

La llegenda de Banyeres s'ha consolidat amb el temps, les entrades s'exhaureixen cada any. És l'orgull dels que la fan possible i de l'autor: 'Enguany –diu Garcia– he deixat la direcció i la presidència de l'associació que promou l'espectacle, però sempre hi he estat al capdavant. Per a mi és el projecte més emblemàtic de tots els que he fet en aquesta vida. *La llegenda* aplega les diverses arts que han format part de la meua trajectòria i de les quals no puc prescindir. Vull que continue com a tradició.'

La representació de la llegenda en grans dimensions també és tradicional a Montblanc o a Puigverd de Lleida amb versions i nombre de participants diferents. Totes engrandeixen el corpus del teatre popular de component comunitari.

Les passions, els pastorets o les llegendes de sant Jordi són espais educatius i de socialització excepcionals. Ben bé ho sap el cec de *La llegenda* de Banyeres que, abans de començar a narrar la història, demana al seu pigall: 'Estan tots els que estan i hi són tots els que són? Han acudit a la crida? Ha arribat la nit del drac!'

CLÀSSICS INTERNACIONALS I ÚLTIMES TENDÈNCIES AL FESTIVAL DE **CAP ROIG**

Festivals Al festival hi actuen Sting, James Blunt, Andrea Bocelli, Manà i els Catarres, entre més

REDACCIÓ

Sting, Bryan Ferri, Texas, James Blunt, Andrea Bocelli, Joan Baez, Luis Miguel, Manà, Juanes... I també els Catarres, Joan Dausà i Macaco. Aquest és l'eclèctic cartell del festival de Cap Roig, que comença aquest cap de setmana a Calella de Palafrugell. L'encarregat d'obrir el certamen d'enguany és el cantant mexicà Luis Miguel, que estrena ronda mundial; dissabte serà el torn de Bryan Ferry, un clàssic del pop britànic; i diumenge actuarà al festival Manolo Garcia, que presenta el nou àlbum.

Fins al final del festival, que serà el 22 d'agost de la mà del famós cantant italià Andrea Bocelli, es faran vint-i-vuit actuacions als Jardins de Cap Roig. La fórmula és la de sempre: combinar grans clàssics internacionals, que sempre atreuen públic, amb l'última moda de la música espanyola sense oblidar els grups més coneguts de l'escena musical catalana. El director del festival, Juli Guiu, ho reconeix: 'Cerquem un equilibri entre artistes internacionals, espanyols i catalans per obrir el festival al tants públics com sigui possible.'

De la programació, en destaquen els concerts de Joan Baez, que es va acomiadant dels escenaris; Sting, que torna a Cap Roig per presentar nou disc acompanyat del músic jamaicà Shaggy; i l'ex-membre de Supertramp Roger

El final del festival serà el 22 d'agost de la mà del famós cantant italià Andrea Bocelli. CEDIDA

Hodgson, que presenta l'espectacle de la ronda mundial 'Breakfast in America'. També hi haurà James Blunt, que ve a presentar el seu nou treball, 'The Afterlove', i la superestrella mundial Juanes. Altres noms destacats són Texas, amb més de 35 milions de discs venuts, la banda llatina Manà, amb més de 40; i Damien Rice, cantautor irlandès de

referència del pop-folk universal.

Guiu també explica que una de les opcions per a obrir el festival a públics més diversos és la programació infantil, que l'anomenen el Mini Cap Roig. D'aquesta manera, per al públic familiar destaquen les actuacions del Mag Lari i de Dàmaris Gelabert, que amenitzaran les vetllades del 4 i el 10 d'agost.

La programació es completa amb activitats relacionades amb la cultura popular, l'art, la gastronomia, la moda... CEDIDA

CRUÏLLA 2018: COMENÇA L'AVENTURA SONORA

Festivals El festival programa Justice, Jack White, Gilberto Gil, La Pegatina, els Catarres...

REDACCIÓ

Volem que el Cruïlla d'enguany sigui una aventura sonora', explica el director del certamen Jordi Herruela sobre la programació del festival. Per això el Cruïlla, que es fa fins dissabte al parc del Fòrum de Barcelona, combina músics internacionals com a reclam amb l'objectiu que el públic també descobreixi nous artistes amb molt potencial. 'El festival és un parc temàtic per a tots els amants de la música', remata.

Continuant amb la idea que explica Herruela, els caps de cartell del festival

són el duet de música electrònica Justice, els padrins del hip hop The Roots, la nova estrella de l'electrònica Kygo, el projecte més personal de Pharrell Williams N.E.R.D i la banda Prophets of Rage, formada per membres de Rage Against the Machine. També hi haurà Audioslave, Public Enemy i Cypress Hill, i Jack White, la meitat de The White Stripes.

La programació també inclourà les actuacions de Fatoumata Diawara, Camille, Seasick Steve, Bomba Estéreo, Soja i Gilberto Gil, un artista que celebrarà els quaranta anys del disc *Refavela* acompanyat a l'escenari de Bem Gil, Chiara Civello, Mayra Andra-

de i Mestrinho. El gruix de la programació en català arriba representada per Blaumut, Joana Serrat, Ramon Mirabet, Joan Dausà, La M.O.D.A., La Pegatina, els Catarres i The New Raemon.

Una de les novetats és que el festival opta per altres àmbits, més enllà de l'oferta musical. Per això la programació es completa amb activitats relacionades amb la cultura popular, l'art, la gastronomia, la moda, la tecnologia i la responsabilitat social i mediambiental. D'aquesta manera, hi haurà un espectacle amb foc fred de l'Aquelarre de Cervera i un altre de la Fura dels Baus anomenat 'Dreams'.

La mostra es pot veure fins al 23 de setembre. CEDIDA

LA **MATERNITAT** SUÏSSA D'**ELNA** HONORA ELS REFUGIATS REPUBLICANS AMB LA MOSTRA '**MEMORIAL RETIRADA**'

Fotografia Basant-se en fotografies històriques, l'artista nord-català Philippe Domergue reflexiona sobre la memòria i les fronteres

REDACCIÓ

S'acaba d'inaugurar a la Maternitat Suïssa d'Elna l'exposició 'Memorial Retirada', de l'artista plàstic nord-català Philippe Domergue. És una mostra que honora la memòria dels refugiats republicans anònims que van passar l'hivern de 1939 a les platges de diverses localitats del Rosselló. Domergue se serveix de les instantànies dels camps de refugiats que va fer en aquell moment el fotògraf d'origen colombià Manuel Moros. Per donar-los més èmfasi, mostra aquestes imatges

històriques reproduïdes en gran format i amb materials rudimentaris com els que hi havia als camps com a suport.

Amb aquesta mostra, que es pot veure fins al 23 de setembre, Domergue convida a explorar l'efecte del temps sobre la matèria, la gestió de la memòria i el concepte de fronteres. Per això posa tant èmfasi en un treball 'brut' que moltes vegades se sustenta sobre vells taulons emprats per a la construcció. El mateix artista explica que ha volgut donar a aquests documents històrics una dimensió arquitectònica i monumental. I afegeix que ha volgut construir imatges capaces de resistir el temps i l'oblit. **U**

L'Escaldàrium, la festa del foc i de l'aigua, narra festivament la llegenda de les aigües termals de Caldes de Montbui. JOAN VIDAL

L'ESCALDÀRIUM, UNA FESTA QUE EXPLICA ELS ORÍGENS DE CALDES DE MONTBUI AMB AIGUA I FOC

Tradicions A mig camí entre un correfoc i un correaigua, és una festa que no es fa enlloc més

REDACCIÓ

L'any 1994, els membres del Ball de Diables de Caldes de Montbui volien crear una festa que omplís el buit que es feia al poble durant l'estiu. L'única premissa era que havia de barrejar correfoc, correaigua i música en directe. D'aquesta manera va néixer l'Escaldàrium, una festa que es fa aquest cap de setmana i que amb el pas dels anys s'ha acabat convertint en la festa major oficiosa del poble. A més,

és un model únic, sense parangó en cap indret del país.

Com que els elements centrals de la festa són l'aigua i el foc, el fil conductor explica l'origen llegendari de Caldes de Montbui mitjançant el seu element més distintiu: l'aigua termal. L'acte central de la festa és dissabte a la mitjanit a la plaça del Lleó, on hi ha una font que treu aigua a més de setanta graus. Durant una hora, els ritmes trepidants desfermen l'eufòria col·lectiva, amb espectacles de foc i diables combinats amb ruixades d'aigua.

La festa consta de nou danses, sis de foc i tres d'aigua, guiades per personatges que de manera molt metafòrica expliquen la llegenda fundacional de Caldes i, sobretot, representen la lluita tradicional entre el bé i el mal. Hi apareix el Termaliot, el personatge que desencadena les forces del mal; un exèrcit de bruixes embogides; Llucifer acompanyat del seu estol de diables; i Godra, la quimera de Caldes. I entre ball de foc i ball de foc, unes grans mànegues d'aigua que representen les forces del bé miren de redreçar la situació. ■

DANI DE LA ORDEN REFRESCA LA CARTELLERA AMB ‘EL MEJOR VERANO DE MI VIDA’

El jove cineasta català Dani de la Orden, director de *Barcelona, nit d'estiu* i *Barcelona, nit d'hivern* torna a la gran pantalla amb *El mejor verano de mi vida*. El film té poc a veure amb la seva reeixida *opera prima*, més enllà del gènere i de l'estiu com a teló de fons. L'altra estrena de la setmana és el film d'animació *Hotel Transsilvània 3, unes vacances monstruoses*, també en català en algunes sales.

El mejor verano de mi vida

Direcció: Dani de la Orden. Intèrprets: Sílvia Abril, Fabia Castro, Maggie Civantos, Toni Acosta, Antonio Dechent, Leo Harlem. Gènere: Comèdia.

Curro (Leo Harlem) és un humil venedor d'electrodomèstics que ha promès al seu fill unes grans vacances, però no té recursos. L'atzar creua pare i fill amb una família rica, la qual cosa canvia el destí i l'estil de les seves vacances.

**Hotel Transsilvània 3,
unes vacances monstruoses***Hotel Transylvania 3:
Summer vacation*Direcció: Genndy Tartakovsky. Gènere:
Animació.

La coneguda família de monstres embarca en un creuer de luxe i es prenen un descans, ells i la resta dels treballadors de l'hotel. Però el plàcid viatge farà un gir quan Drac s'enamora de la misteriosa capitana de la nau, Ericka, que amaga un perillós secret que podria ser molt perjudicial per a tots els monstres.

Skyscraper
*El rascacielos*Direcció: Rawson Marshall Thurber.
Intèrprets: Neve Campbell, Elfina Luk,
Kayden Magnuson; Dwayne Johnson,
Pablo Schreiber, Chin Han. Gènere:
Acció.

Will Ford és un ex-cap de l'Equip de Rescat d'Hostatges de l'FBI i veterà de guerra de l'exèrcit dels Estats Units que ara s'encarrega d'avaluar la seguretat dels gratacels. Durant un viatge de feina a la Xina, es veu incriminat en un incendi a l'edifici més alt i segur del món. Ford escapa i prova de trobar els qui li han parat la trampa.

Mary Shelley Direcció: Haifaa Al-Mansour. Intèr-
prets: Elle Fanning, Maisie Williams,
Bel Powley, Douglas Booth, Stephen
Dillane, Tom Sturridge. Gènere: Drama.

El film explica la història de la jove Mary (Elle Fanning) i la seva tempestuosa relació amb el poeta romàntic Percy Bysshe Shelley (Douglas Booth). Els dos senten una atracció immediata quan es coneixen, i davant l'oposició de la família de la Mary a la seva unió, la parella decideix fugir, acompanyada per la germanastra d'ella, Claire (Bel Powley).

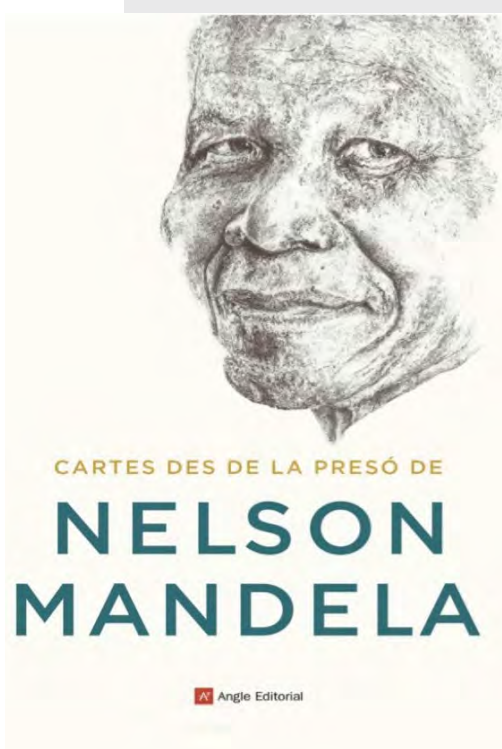
Mandela i els seus companys empresonats ho estaven en condicions infrahumanes, situacions que només podem entrellucar de biaix i en blanc i negre per no prendre mal

Rosa Rey

‘CARTES DES DE LA PRESÓ DE NELSON MANDELA’

Angle editorial publica dimecres aquest volum, coincidint amb el centenari del naixement de Nelson Mandela · Ens parla del llibre i de l'edició en català l'editora d'Angle, Rosa Rey · Llegiu algunes cartes seleccionades per l'editora

COBERTA DEL LLIBRE ‘CARTES DES DE LA PRESÓ DE NELSON MANDELA’, PUBLICAT PER ANGLE EDITORIAL

REDACCIÓ

El 18 de juliol de 1918 naixia un dels homes que ha marcat amb més valentia la història del segle XX, a favor de la llibertat, la igualtat i els drets humans. Aquest és Nelson Mandela, del qual enguany se celebra arreu del món el centenari del seu naixement. En l'àmbit literari, coincidint amb el Mandela Day, es publica a vint-i-sis països un volum de primer ordre per a entendre l'home, el marit i el pare, l'activista contra l'*apartheid*, el primer president negre de Sud-àfrica, el premi Nobel de la Pau: *Cartes des de la presó de Nelson Mandela*, publicat en català per Angle editorial, en una traducció de Ricard Vela i Carles Miró. Són 255 cartes, ordenades cronològicament, bona part de les quals inèdites, que Mandela va escriure durant els vint-i-set anys que va patir presó, des que fou detingut el 1962. Us fem una **selecció d'algunes cartes des de la presó**.

L'editora Rosa Rey, d'Angle Editorial explica:

«A final de juny de 2017 ens va arribar la proposta. Publicar una recopilació de 255 cartes que Nelson Mandela havia escrit al llarg dels seus vint-i-set anys a la presó. Sens dubte l'entusiasme de l'agent hi ajudava, però el projecte es revelava important. Una edició internacional a vint-i-sis països per a fer coincidir la sortida del llibre amb el centenari del naixement del dirigent sud-africà, el 18 de juliol de 2018. Sorprenentment, hi ha molt pocs llibres de Mandela traduïts al català; de fet, només n'hi ha un. Com pot ser? És un referent indubtable, qual-sevol persona sap qui és, l'ha vist en algun documentari, al telenotícies, als diaris, fins i tot un percentatge destacable sabia que Morgan Freeman es va posar en la seva pell per filmar *Invictus*. El cas és que la realitat és com és. Vint-i-set anys a la presó, primer president negre de Sud-àfrica, premi Nobel de la Pau, inspirador de lluites i també de reconciliacions... Sense bibliografia en català. S'hi havia de posar remei, oi?

Nelson Mandela. WIKIMEDIA COMMONS

Que la publicació i lectura de les cartes serveixi per a commemorar el centenari del naixement d'un home que va somiar, va lluitar, va patir i, malgrat tot, va guanyar. I amb ell, vam guanyar tots nosaltres

Les 255 cartes es presenten de manera cronològica, dividides entre les sis presons de seguretat on Mandela va estar confinat. Algú pot tenir la sensació que escrivia a totes hores i a tothom, a qui podia. No va ser ben bé així, perquè tenia restringit el nombre de cartes que podia enviar –durant molts anys, a més, amb una extensió limitada–, i també les que podia rebre. No cal que parli de la censura que mutilava unes cartes i unes altres. Hi ha una història molt il·lustrativa sobre això que s'explica a la nota inicial del llibre. Una llarga i amorosa carta adreçada a la seva filla petita es va trobar recentment als arxius penitenciaris, encara plegada amb cura dins el seu sobre blanc. Se suposava que la filla l'hauria d'haver rebuda en el seu dinovè aniversari, quan ja feia 17 anys

que Mandela era a la presó. No la va rebre mai. Anava acompanyada d'una nota d'un funcionari que indicava que Mandela no tenia autorització per a enviar una carta acompanyada d'una targeta de Nadal. La lectura de les cartes ens posa en contacte de manera íntima amb Nelson Mandela. I no només amb el Mandela activista polític, també amb l'advocat, el pare, el marit, l'oncle i l'amic que supleix amb cartes el contacte humà necessari i quotidià. Tal com es pregunta la seva néta: què manté algú viu, rebel i conscient durant vint-i-set anys? Segurament en la lectura de les cartes hi ha la resposta.

Mandela i els seus companys empresonats ho estaven en condicions infrahumanes, situacions que només podem entrellucar de biaix i en blanc

i negre per no prendre mal. Lluny de la meua intenció fer cap paral·lelisme barat, però la realitat actual es presenta inevitable. El juny del 2017 no teníem cap bola de vidre que anunciés el terratrèmol de l'octubre ni les sacsejades que han vingut després, i com de sobte fem anar de manera habitual els termes *presos, presos polítics, presó preventiva, exili, cartes, rebel·lió, injustícia, judici just, internacionalització...* Un lèxic vinculat a un món que en aquell moment no semblava que hagués de pertànyer a Catalunya. Que la publicació i lectura de les cartes serveixi per a commemorar el centenari del naixement d'un home que va somiar, va lluitar, va patir i, malgrat tot, va guanyar. I amb ell, vam guanyar tots nosaltres. >>

RAP ARREBOSSAT AMB SALSA I ESCALIVADA

Una nova proposta
de la cuina de la Neus

Ingredients

(per a 4 persones)
—400 g de rap fet a medallons
250 g de salsa de tomàquet
40 g de mantega
1 ou
1 cullerada de vinagre
pa ratllat
farina
1 pebrot
1 albergínia
1 ceba

NEUS CUSCÓ

Salem els medallons de rap i els hi posem una mica de suc de llimona. Els enfarinem, els passem per la clara d'ou i finalment per pa ratllat. Els fregim a la paella amb oli calent.

En un cassó, posem la salsa de tomàquet, afegim la mantega, el rovell de l'ou i la cullerada de vinagre (al gust de cadascú). A foc lent, remenem o batem l'ou perquè es cogui. La salsa no ha d'arribar a bullir.

Escalivem el pebrot vermell, l'albergínia i la ceba tendra. Un cop cuites les verdures, les pelem i les fem a trossets petits. Les amanim amb oli i sal. Reservem.

Per a emplatar: posem els medallons al mig, la salsa en un cantó i l'escalivada en l'altre.

La salsa que queda, la col·loquem en una salsera a banda, per si algú vol repetir.

L' emotiu videoclip que
homenatja els presos polítics,
els exiliats i la força de la gent

Un vídeo anònim atacant
Santamaría escalfa la
pugna interna al PP

La justícia alemanya dóna molta
força al clam de llibertat pels
presos polítics

Les famílies de l'Alguer podran escolaritzar els fills en català

Les defenses dels presos polítics faran una petició de llibertat
conjunta